

צ'בזטי מוזהר"ן
קמא

דף נט.: ס.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה נא

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמוז שמה)

נמ:

ליקוטי

אמר ר' עקיבא נא

מוהר"ן

הוא בחי' המהרה שמשם עיקר אחיזת הטומאה כנ"ל: וכל זה היינו בחי' שמאל בחי' מהרה בחי' הבחירה, שמשם עיקר השתלשלות הטומאה שהוא הרע וההתנגדות בחי' שקר כנ"ל, כל זה נמשך מבחי' אחר הבריאה, אחר שיצא הבריאה מכח אל הפועל, שאז הי' כביכול שני בחי', דהיינו האחד, והבריאה, וכנ"ל. נמצא שעיקר אחיזת השקר שהוא² הטומאה וכו' הוא מחמת הריחוק מאחד כנ"ל, היינו מבחי' אחר הבריאה וכנ"ל: וע"י השגחת הש"י, אפי' אחר הפעולה שהוציא הקב"ה מכח אל הפועל, כל הדברים הם באחדות עמו. והרע יונק מהשגחת ההשגחה, היינו מאחורי כתפי' כידוע³, והוא רחוק מאחד. וע"י אמת השגחת הש"י עליו, כמ"ש (תהלים קא) **עיני בנאמני ארץ**. וע"י השקר שהוא הרע, מסיר ממנו השגחת הש"י, כמ"ש (שם) **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני**, ואין היותו אלא מאחורי כתפא. נמצא מי שהוא רוצה שיחיה אחר הישות והפעולה שהוציא מכח אל הפועל, שיחיה כולו אחד, שיחיה' אב ובן כאחד, כמו שהי' מקודם כשהי' בכה, ישמור עצמו משקר⁴ [כ"ז], ועי"ז השגחת הש"י עליו, ואזי כולו אחד: **וזה שאמר ר"ע כשאתם מגיעין לאבני שיש מהור. שיש מהור**. שיש מהור כנ"ל. הוא בחי' אחר הפעולה, שהוא יש, ואז שייך שם מהור כנ"ל. אם תרצה שיחיה' כמו קודם הפעולה, שהי' בכה, שיחיה' אב ובן כאחד [כ"ז]. וזהו **כשאתם מגיעין לאבני**, הוא בחי' אב ובן כחדא, שהוא בחי' קודם הבריאה שהי' בכה, שהי' הכל אחד. **שיש מהור**, הוא בחי' אחר הפעולה, שהוא בחי' ישות ומהרה, אם תרצו להגיע **שיש מהור לאבני**, אל **תאמרו מים מים**, הוא בחי' שקר כנ"ל. **שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני**, כי ע"י שקר הוא מסיר מעליו השגחת הש"י והוא רחוק מאחד. אך ע"י אמת, השגחת הש"י עליו. וע"י ההשגחה, כולו אחד, כמו שהי' קודם הבריאה כנ"ל: וע"כ שבר עוה"ב עין לא ראתה אלקים זולתיך וישעיה סד וע' ברכות לד; כי מאחר שיחיה' כולו אחד, לא יהי' עין שיראה רק אלקים⁵ זולתיך⁶: **ואמר** או, שגם יש כ"בזה קושיא מה שא"א להבין, כי א"כ איך יהי' חילוק השכר לכ"א וא' לפי מדריגתו, ולפי עבודתו ויגיעתו בזה העולם בשביל הש"י, כי בוודאי גם בהסוף האחרון לא יהיו כולם שווים, ומאחר שיחיה' כולו אחד איך שייך חילוק בין א' לחבירו לפי מדריגתו [כ"ז]. אך יש בזה סוד שא"א להבינו, והדברים עתיקים [כ"א]: (שייך לעיל) **ובשביל** זה השקר מזיק לעינים, כי ע"י השקר מסלק השגחת עיני הש"י ופוגם בעינים שהם בחי' השגחה כנ"ל. כי השקר נמשך מריחוק מאחד שמשם עיקר אחיזת הטומאה שהוא הרע שהוא השקר כנ"ל ומחמת זה בעצמו פוגם ע"י שקר בהשגחה ומסלק השגחת הש"י מעליו. כי ע"י השגחת הש"י הכל אחד אחר הבריאה כמו קודם הבריאה. וע"י השקר פוגם באחד כי השקר רחוק מאחד כנ"ל ע"כ מסלק ההשגחה ע"י השקר ומפריד ח"ו אחר הבריאה מקודם הבריאה שמשם עיקר אחיזת הטומאה כנ"ל. אבל ע"י אמת שהוא בחי' כולו אחד כולו טוב⁷

תורה אור

זכריה יד (ט) וְהָיָה יָמָם לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יָמָם יָמָם אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד: מְשִׁילִי יב (יט) שֵׁפֶת אִמָּת תִּכּוֹן לִפְנֵי וְעַד אֶרְצָה לְשׁוֹן שִׁקְרִי: קהלת ו (כט) לִבְדֹּךָ רָאָה הָיָה מְצֻאֵתִי אֲשֶׁר עָשִׂיתָ הַאֲלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְהָיָה בְּקִשּׁוֹ חֲשֹׁבוֹת רַבִּים: ישיעיה יא (ט) לֹא יִרְעֶנּוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַיּוֹם קִנְיִנִּי כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְדֵיךָ כַּפִּים לִפְנֵי מַכְסִּים: ישיעיה יא (ו) וְגַר זָבֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנִמְרָ עִם גְּדִי יִרְבֶּנּוּ וְעִגְלֵי וּכְפִיר וּקְרִיא יִתְדוּ וְנִצֵּר קֶטֶן נִגְדָה גָּם: ישיעיה כה (ח) בִּלְעַד הַקּוֹת לִנְצֹחַ וְהַקּוֹת אֲדֹנָי יִרְדּוּ דְמַעַת מַעַל כָּל פְּנִים וְהָרַפְתָּ עִמּוֹ יִסֵּר מַעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְדֵיךָ דַּבֵּר:

זכריה יג (ב) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא גֵּאֵם יְדֵיךָ צְבָאוֹת אֲכָרִית אֶת שְׂמוֹת הַעֲצִים מִן הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת הַנְּבִיאִים וְאֶת רִיחַ הַשִּׁטָּה אֲשֶׁר־בִּי הָאָרֶץ:

זכריה יד (ט) וְהָיָה יָמָם לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יָמָם אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

איוב יד (ה) מִי יֵמַן שְׁהוֹר מִשְׁמָא לֹא אֶחָד: יחזקאל לו (כה) וְהָיָה עֲלֵיכֶם מִיַּם וְהוֹרִים וְשִׁתְרָם מִכָּל שְׂמָאוֹתֵיכֶם וְנִטְּלָה גְּלוּלֵיכֶם אֶתְּהָר אֶתְּכֶם: במדבר ח (ו) קָח אֶת הַלֵּוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשִׁתְרָם אֹתָם:

מלאכי ג (ג) וְנִשְׁבַּח מִצִּדֵּן וְיִטְהַר כִּסֵּף וְיִטְהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְיִקַּח אֹתָם מִנִּיחָם וְיִקְּסוּם וְיִקְּוּ לִיקְוֹת מִיִּשְׁרָאֵל מִנִּיחָם בְּצִדְקָה:

תהילים קא (ו) עֵינִי בְּנֶאֱמָנִי אֶרֶץ לְשִׁבְתָּ עַד־יֵלֶךְ הַדָּרֶךְ תָּמִיד הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה: תהילים קא (ז) לֹא יִשָּׁב כְּקֶבֶד בֵּיתִי עֲשֵׂה רִמְיָה דְּבַר שְׁקָרִים לֵאמֹר יִכּוֹן לִנְגַד עֵינָי: ישיעיה סד (ג) וְיַעֲוִלֵם לֹא שִׁמְעוּ לֹא הִאֲזִינוּ עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֻלָּתָךְ וְעֵשֶׂה לְמַחְבֵּה לִּי:

^א עיין ל"ק"ה סימני בהמה וחיה טהורה ד' כג שרש השקר בקדושה

^ב זכריה יד ט'

^ג מותרצו - וחדש

^ד צ"ע מה שהתירו לשנות מפני השלום כמבואר ביבמות סה: צ"ל כיון

שהקב"ה בעצמו שניה אין זה שקר כשנעשה באופן המותר, ועיין שו"ת

תורה ליטשה סימן שסד מ"ה דוגמאות בש"ס ומדרש ששינו מהאמת.

אבל עיין נעם אלימלך ריש תולדות. ובהש"ל"ה הק' סוכה גר מצוה אות

גה. ובעש"ט עז"ת משפטים אות י'. ועיין ספר חסידים סימן תכו שגם

מה שהתירו לא התירו אלא בדבר שעבר, אבל בדבר העתיד חששו

שמה יריגיל (כמבואר שם בגרסת מהר"ל ברלין תרנא). ועיין חפץ חיים

רכילות כלל א' אות ח' שמיקל. וצ"ל לעצמי דעתי מיום מים חזק מפניו אלף מחבר

כמסור כהנאי פ' שפ"טס מחבר הפנים ואלו עקר גמול אפילו נעוה פוגם כמסור ספר

המחות גכ"ל.

^ה עיין תורה יד אות יב

^ו עיין יתיקון ב דף סו.

^ז ביאור מוהר"ג בתקפא

^ח עיין שיש"ק ח"ה כב - ואלו התבות נאמרו בקתניות גדול ובדייק קל

תקב קה שאי אפשר לקבאר על התקב.

^ט עיין תורה סו אות ב' סוד הוצאה מכח לפועל הרמזו בא' ועיין סוף

תיקון מ' שהוהרת ר"ע הנ"ל היא בסוד א' אות.

^י מותרצו - וחדש

^{יא} עיין יומא מג: טהור מכלל שהוא טמא. ועיין פרש"י סוטה כט: ובא

המשל וטהר מכלל דעד השתא טמא

^{יב} גם בדפדפרי - ומהר"ם, ובתשכ"ט - ומהר"ם (כלשון הפסוק)

^{יג} גם בדפדפרי ומהר"ל - היא, ומתרגלו - הוא

^{יד} בדפדפרי ומהר"ם, ובתשכ"ט - ומהר"ם (כלשון הפסוק)

^{טו} גם בדפדפרי ומהר"ל - היא ומתרגלו - הוא

^{טז} בתרגול - שהוא

^{יז} בתרגול - שביכול

^{יח} עיין זוהר ח"ג מה: וקפ: וח"ב סט: אין טהרה אלא מתוך טומאה

^{יט} גם בדפדפרי - ומהר"ם, ובתשכ"ט - ומהר"ם (כלשון הפסוק)

^כ עיין זוהר ח' ו' וצ"ע לכאורה כוננת רבינו למלאכי ג' א' וסירה את

בני לוי. ועיין קדושין עא. כשהקב"ה מטהר שבטים שבטו של לוי

מטהר תחילה שבטמר וסירה את בני לוי וכו' [כ"ז]

^{כא} עיין זוהר שמות יא סוף ע"א

^{כב} מותרצו - שריא

^{כג} עיין זוהר חקת קפד.

^{כד} בליק"ו הוסיף מוהר"ג ותדבר רק אמת ותהיה איש אמת לאמיתו

^{כה} עיין בנוסח הכת"י שם מבואר יותר

^{כו} בתשכ"ט - אלהים

^{כז} עד כאן בדפדפרי ומכאן הוסיף מוהר"ג בתקפא, ובדפדפרי נדפס כאן תורה

קלו קלט קלט ואחריה תורה נג ואחריה תורה נב

^{כח} בלוח התיקון של תרגול כתב שכאן צריך להיות לשון רבינו ז"ל שנמצא

אח"כ מתורה זו (ונראה כוונתו לכת"י תורה נא שקיבל מוהר"ג בתקפד

ונדפסה בסוף הספר) ועיין בגליון העמוד הבא.

^{כט} גם בתרגול - שגם יש בזה, ומתרגלו - שגם בזה יש

^ל למלכה צ"ע ע"י שמהק"ל על חילוק שכן בין אחד לחבר ששניהם הם זולתי ית' יס להקשות

^{לא} יומר איך שייך מלאות על זולתי כלל אם הכל אחד. ואלו מזה מלכות לז"ס סאיא שגם

נשמת יסאל עיין עניי הלש"ח ח"ב יב נלחם הכהנים.

^{לב} עיין פסחים קט"ז. ד"ה מאי ולמכסה עתיק

^{לג} בתקפא כאן יש רק ג' תיבות בשורה והשאר ריק וצ"ע מדוע לא גמר את

השורה האם היה למהוהר"ג איזה כללים בסדר העמודים. וכה"ג עיין לעיל

דף נא:

[כתב יד תורה נא]

[הוה פ"א עפ"י תשכט ופ"א עפ"י צילום כתי" רבי אלטער טעפליקער מכת"י מוהרנ"ת]

נמצא גם בחיי מוהר"ן סדרי שיהי ביד רבי שמואל הורוביץ זצ"ל צילום 0066

זה מצאתי מכתיבת ידו הקדושה מהתורה אר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור הנדפס בס"י נ"א אך לא מצאתי ההתחלה ומה שמצאתי העתקתי וזהו-

(כי אם אין טומאה אין צריך טהרה כי אל טומאה שייך טהרה כ"ש [2] וטהרתם מכל טומאותיכם ודרך הטהרה יכולה לתקן את עצמה והטומאה שהיא השקר היא מחמת הריחוק מאחד כי עיקר הרע הוא מחמת הריחוק מאחד כי הרע הוא נגדיות הוא נגד רצונו של אדם ונגדיות אין שייך באחד אלא בשנים שאחד מתנגד לשני אבל באחד אין שייך נגדיות נמצא שאחד הוא טוב וזה שאמרו חז"ל **ביום ההוא יהי' ה' אחד** אמו האידנא לאו הוא אחד אלא לעתיד כולא^א הטוב עיין שם ואחד הוא אמת כי אמת הוא אחד למשל כשאומרים על כסף שהוא כסף הוא אמת והשקר הם רבים כי כשאומרים על כסף שהוא זהב הוא שקר גם כשאומרים שהוא נהושת הוא שקר גם כשאומרים עליו שאר דברים זה כולו שקר נמצא שהאמת הוא אחד והוא טוב ובשביל זה **שפת אמת תכון** לעתיד כי אז יהי' ה' אחד ואז יתבטל הרע היינו ההתנגדיות כ"ש **לא ירעו ולא ישחיתו וכו' וגר זאב עם (גד) (כבש)** וזה כתי' **מי יתן טהור מטמא הלא אחד** כי יומתק הטומאה בשרשה^ב שהיא הטהרה קודם הבריאה כשהיו ישראל בכח אצל הקב"ה באחדות עם הקב"ה כביכול כמו הכן שהוא בכח אצל האב קודם ההזרעה והוא באחדות עם אביו ואז בוודאי אין רע ואין שקר ואין טומאה ואז כולא טוב וכולא אמת וכולא אחד וכולא קודש כי אפילו טהרה אין שייך כי לשון טהרה שייך כשיש טומאה וכשהוציא את ישראל מכח אל הפועל אזי יצאו מבחי' אחד כי נתפסים במנין כי שייך לומר שם שניים והם נחשבים במספר בפני עצמם ומפעולה הזאת שהוא הוציא אל הפועל נעשה הבחירה כי הבחירה שייך בשני דברים ועכשיו שהם שניים אב וכן שייך בחירה וזה כתי' טהור כי הטהרה היא בין הקדושה ובין הטומאה ויכולין לעלות ע"י הטהרה מטומאה לקדושה ע"י שהוא בוחר בטוב וגם ח"ו להיפך להיפך וזה כתי' **כעצם השמים לטהר** כי הטהרה היא בחי' שנעשה מספר בפני עצמו שהוציא אותנו מכח אל הפועל. השגחה שהקב"ה משגיח עלינו עי"י אנהנו באחדות עמו בבחי' כח אבל כשמסיר השגחתו ח"ו היינו ע"י שקר כ"ש **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני** עי"י האדם יורד לתוך הרע הגמור הרחוק מאמת הרחוק מאחד בתכלית הריחוק וזה בחי' אבני שיש טהור אבן זה בחי' כח אב וכן כהדא כתרנומו **משם רועה אבן ישראל** ושיש טהור הוא בחי' ישות בחי' פועל ומשם הטהרה שהיא הבחירה ומי שרוצה להגיע ולהמשיך האחדות לתוך הישות שיהי' עכשיו הפעולה כמו קודם הפעולה עצה על זה שישמור עצמו משקר שהוא בחי' מים מים כנ"ל כי ע"י השקר מסיר השגחתו ואז הוא רחוק מאחד ואז הוא בעצמו בחי' פועל וזה שמא תסכנו בעצמיכם בעצמיכם דייקא וזה **מה רב טובך אשר צפנת ליראיך** מחמת זה זוכים לטוב הגנוז מחמת **פעלת לחוסים בך** שהוא הוציא אותם מכח אל הפועל ומחמת הפעולה נתהווה ונשתלשל הנגדיית כנ"ל וזה **נגד בני אדם** ואלו היראים כהרו בטוב ולא ברע מחמת זה נכללו באחד בטוב וזוכים לרב טוב הצפון הצפון דייקא כי באחד שהוא הטוב אין שני שישיג אותו.

וכן עכשיו כשרואים כשהצדיק בתפילות^א משדד **המערכה** והטבע אז מודים **שלה' הארץ ומלואה** וזה **כמוך בפרעה** מה פרעה גזור ואינו מקיים [1] היינו כשרואים שידוד מערכת^ב השמים הגלויים לכל טבעם וגזירתם^ג ורואים שגזירתם^ד נתבטל מזה יודעים שאף אתה^ה גזור ואינך מקיים מחמת הצדיק שהקב"ה גזור והצדיק מבטל [1] היינו שיודעים עי"י שגם הטבע של מערכת השמים^ו היא ברצון השי"ת היתה עד עכשיו ועכשיו בטל הקב"ה גזירתו^ז ורצונו מחמת תפילת הצדיק מחמת^ח נתבטל טבע של מערכת השמים הגלויים לכל אבל כל זמן שאין רואינך^ט ביטול הטבע בגלוי אין יודעים^י שיש בורא ועי"י טועה^{יא} כל אחד לפי שכלו העבור כי אינם יודעים^{יב} אלא מן הגלוי אל הסתום בשביל זה לעתיד שיתבטלו כל האמונות כוזביות ויאמינו הכל בה' אחד עי"י יתקרא^{יג} שבת כי אמונה בשלימות נקרא שבת כי שבת מורה על מחדש את עולמו בששת ימים [12] **וביום השביעי שבת וינפש** [2] בשביל זה אמרו חז"ל [13] כל השומר שבת אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו כי שבת עיקר אמונה והשבתת עבודות זרות וזהו **אם תשיב משבת רגליך רגל זה**¹⁴ בחי' אמונה כי הכפירות מכונים בשם **כמעט נטוי רגלי ואמונה מכונה בשם רגלי עמדה במישור** כי אמונות כוזביות יונקים מבחי' רגלין דקדושה בבחי' [15] הני ברכי דרבנן וכו' היינו אמונה קדושה בחי' **איש אמונות רב ברכות** ברכות היינו ברכי דרבנן¹⁶:

:: **אורך ביושר לבב וכו'** כל המחלוקות שרשם מהתורה היינו מהמחלוקות התנאים נשתלשל למטה ומחסיגים נעשה מחלוקות שלא לשם שמים וצריך לראות להשלים את לבו שלא יהי' לבו חלק¹⁷ עליו היינו שיעבוד את השם בשני יצרין כמאמר **בכל לבבך וכו'** [18] שלא יהי' בבחי' חלק **לבב** והמחלוקת של היצר שבלב האדם הן הן הכפירות שמטיל על האדם ומונע מן האדם שבילי¹⁹ אמונה ומחשיך את שכלו מלהבין תשובות על הכפירות ועצה על זה ללמוד פוסקים ועי"י ישלים מחלוקת²⁰ היצר שבלב ששרשו מהתורה כנ"ל כי הפוסקים הם בחי' השלום של מחלוקת התנאים שבגמרא וכשיעשה²¹ שלום כהשורש²² היינו **לאבתורה אזי נעשה שלום גם למטה ואז**²³ **גם אויביו ישלום אתו** [24] ואותיות **ל'ש'ל'ר'מ' מרמוזין** להעיל זה נומריקון ודע מ"ה שיתשיב ל'אפיקורם²⁵ ל"כ זה עיקר השלום שנזדכך שכלו יודע תשובות על הכפירות וזהו **אורך ביושר לבב** היינו בשני יצרין אימתי כד **בלמדי משפטי צדקך** היינו ע"י לימוד פוסקים שהם שלום שבבחי' תורה וע"י שלום שבתורה נשלים הכל ונפתח²⁶ לו תשובות ל'אפיקורסין כנ"ל.

ט (אלו השני מאמרים כלולים בתורה אחת בס"י ס"ב, וה' יודע נסתרות למה חלקן כאן לשנים גם יש הרבה דברים שמבוארין שם מה שלא נכתבו כאן וכן יש כמה דברים שמבוארין כאן ביותר ודע שגם שם בס"י ס"ב הג"ל הוא לשון רבינו ז"ל בעצמו רק ששם הוא לשון הקודש שאמר בע"פ לפני א' מאנשי בלשון הקודש והאיש כתב לפניו וכאן הוא לשונו וכתבתי של רבינו ז"ל בעצמו ומחמת זה נמצא ביניהם כמה שינויים כי כן ה' דרכו שלעצם קדושת רהיט מוחו הנורא היו משתנים כמה ענינים מהאמירה להכתיבה וכן בין כתיבה לכתיבה ועוד יש בזה נסתרות שנעלמו ממני כי מאד עמק מחשבותיו]

10 זו הערת מוהרנ"ת שם בכתי' 11 יחזקאל לו כה 12 בתשכט- (כולא) (כולין) 13 בתשכט- בשורשה 14 כתי"י רש"ה- נראה לא בברון שכתוב- שבילי, כתי"י רש"ה- שבילי 15 כתי"י רש"ה- המחלוקת 16 כתי"י רש"ה- כשמעשים 17 כתי"י רש"ה- בשורש 18 כתי"י רש"ה- התורה 19 כתי"י רש"ה- אזי 20 משלי טו ז' 21 כתי"י רש"ה- שלום 22 כתי"י רש"ה- מרמוזין ודע (חסר תיבות על זה נוסריקון) 23 כתי"י רש"ה- שזהו עיקר 24 כתי"י רש"ה- ונתפתח 25 כתי"י רש"ה- האפיקורסין, בתשכט- 26 ל'אפיקורסין

א כתי"י רש"ה- בתפילותיו 2 כתי"י רש"ה- המערכת 3 כתי"י רש"ה- וזהו 4 פרש"י שם 5 כתי"י רש"ה- המערכת 6 כתי"י רש"ה- וגזירותם 7 כתי"י רש"ה- שגזירותם 8 כתי"י רש"ה- אחר 9 כתי"י רש"ה- ואינו 10 עיין מועד קטן טז: 11 כתי"י רש"ה- תיבת השמים חסר 12 כתי"י רש"ה- גזירותו 13 כתי"י רש"ה- מחמת [...] (בתוך הסוגרים נכתב ונמחק ואחרי הסוגרים יש איזה סימן לא ברור. 14 כתי"י רש"ה- חלק 15 ברכות נד.

מאמר אמר רבי עקיבא

מספה"ק לקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
תורה זו נאמרה בלילה הראשון של חג שבועות שנת תקס"ג ואחרי שבועות חזר עליה רבינו לפני מוהרנ"ת שישב וכתב לפניו מה ששמע (חי"מ ופל"ח)

פתיחה

תורה נא מתחילה בהזרה רבי עקיבא לנכנסים לפרדס להזהר משקר רבינו לומד שהזרה ר"ע לנכנסים לפרדס להשיג השגות בעולמות עליונים היא הזרה לכל אדם הרוצה ליחד שמו ית' לדבוק בו.
וכלל דבריו רמזים בתהילים קא (ו) עֵינֵי פְּנֵאֲמֵי אֶרֶץ לְשֶׁבֶת עַמִּי הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יִשְׁרָתֵנִי: (ז) לֹא יִשָּׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֲשֵׂה רְמִיָּה דִּבְרֵי שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִגְדֹל עֵינָי:
בסוף התורה משמע שבשני הפסוקים אלה רמז הכל, ור"ע נקט בקיצור רק את הסיפא.
והביאור: כי לאחות את הקרע בין הבורא לנברא, שבדרך הטבע הולכים ומתרחקים זה מזה מראשית הבריאה (לשון חיתוך כמ"ש לברוא את היער) אי אפשר אלא ע"י השגחת הש"י עלינו. כי רק השגחתו יכולה להעלות אותנו למעל הטבע.
ולהשגחה צריך להיזהר משקר. כי דובר שקרים לא יכון נגד עיניו ית' ^א. ועוד ששקר מפריד ופוגם בעיני ההשגחה.
וא"א להישמר משקר אלא ע"י שמזכך הדמים, כי א"א לשקר אלא ע"י עכירת הדמים.
מה הוא שקר ומה היא ^א אמת, לכאורה דבר פשוט הוא, שכשאומר על כסף שהוא כסף זו אמת וכשאומר על כסף שהוא כל דבר אחר הוא שקר.
אלא שבעינינו יותר העניין צריך ברור גדול, כי אע"פ שרבינו מזהיר ששקר נובע מחשבונות רבים, אבל חז"ל בעצמם למדונו שלפעמים האמת, היא דייקא החשבונות רבים ^א. ועומק הכוונה בזה נראה כדברי רבינו ששקר הוא כשנעשה על ידו פירוד בין נברא לבורא באיזה אופן ^א. אלא שלמעשה מאד קשה לכוון בזה לאמת ^א.
ועוד שהיצר מביא בזה להרגל עבירה חמורה של שקר.

^א י"א אב תשע ירושלים

^ב אע"פ שכתוב בתורה פרשת משפטים מדבר שקר תרחק נחלקו בפירושו אם יש איסור לשקר או חיוב לדבר אמת ועיין ספר המצוות לסעדיה גאון בביאור הגר"י פערלא שם מצות עשה כב דף קנו: במהדור ירושלים תשל"ג. שמאריך בזה. ועיין כתובות יז שלב"ש לשנות מפני השלום הוא איסור תורה מדבר שקר תרחק ואילו לב"ה מצוה לשנות. דס"ל דקרא קאי אבי"ד. עוד עיין שערי תשובה לרבינו יונה שער ג' אות קעח ט סוגי שקר. ובאיזה מהם מותר לשנות.

^ג צ"ע השקר לשון זכר והאמת לשון נקבה ונ"ל כי השקרן הוא הרע שעושה עצמו ראשית ומשפיע. אבל האמת כל כוונתו להיות כלי לאמת של הקב"ה.

^ד כיוון שחז"ל אמרו ביבמות סה: שמותר לשנות מפני השלום ואף מצווה לשנות וגם הקב"ה שינה כמבואר כל זה שם נמצא האמת לפעמים מתלבש בשקר ואינו נקרא שקר אלא שינוי. וכיון שהקב"ה בעצמו שחוטמו אמת משנה הרי שזו האמת בעצמה. אלא שלכוון לאמת הזו של הקב"ה צריך לימוד ארוך מאד (נתבאר בספר משפטי שלום בעיקר בסופו חלק קנה אמת) ומסתמא כל אחד עד שמתברר לו האמת לאמיתה צריך עכ"פ לא לשנות מהאמת שלו הפשוטה.

בכתובות יז מבואר שנחלקו בזה בית שמאי ובית הלל כיצד משבחים כלה בפני חתנה ובית הלל מביאים ראיה מלוקח מקח רע בשוק ואינו יכול להחזירו. שמצווה לשבח בפניו ולכאורה צ"ע למה דאמנם אמרו שמפני השלום מותר אבל משום צערו של קונה מפני איזה שלום הוא זה דבשלמא מפני השלום אפשר לתרץ כיון ששלום מחבר בין הפכים כמבואר בתורה פ' לכן התיירו כי עומק הכוונה שלו היא לסוף דבר שיגרום חיבור ולא פירוד אבל משום צער חבירו. וצ"ל שצער של יהודי הוא בחי' התרחקות נפש מישראל והיא בחי' פירוד. וכידוע גודל העונש למצער ישראל. (נתבאר בשיחות של הרב שמואלביץ ממיר שצער הוא כאש) נמצא שא"א להמלט מחשבונות רבים וממילא איך מנוס אלא לזכר את הדמים ועי"ז נזכה לכיון לדעתו של הקב"ה שחוטמו אמת.

ענין שו"ת תורה לישמה סימן שסד ל"ז דוגמאות בגמ' ששינו מהאמת ועוד ט' מירושלמי ומדרשים.

^ה נראה הכלל לפי רבינו שרמזו במה שאמר ששקר עושה פירוד ממילא כל שקר שגורם לחיבור ישראל להקב"ה או אפילו רק מונע פירוד אינו שקר גמור וצריך לנהוג בו כפי סופו. עיין תענית כח. שהמלכות גורה שלא להביא בכורים ועצים לירושלים ויראי החטא הערימו ושיקרו וחז"ל שבו אותם. ובברכות נג: רבב"ח שיקר כדי לחזור לברך ברכת המזון במקום שאכל. ועיין מכתב מאלהיו ששקר נבחן עפ"י סופו אם תכליתו מצוה הוא נקרא אמת. ומוכח מכאן שהשקר אינו איסור בעצם הדיבור אלא רק מחמת הנזק שגורם דהיינו פירוד כנ"ל לפי רבינו לכן כשגורם חיבור הוא אמת. עוד עיין יומא פג: בבעל פונדק שמו כידור שכיחש בפקדון של רבי יוסי ורבי יהודה ושיקרו

ולכן אין עיצה אלא זיכור הדמים, שרק עי"ז אפשר לדבר אמת. אלא שזיכור הדמים כולל גם את כל מעשיו שגם הם יהיו אמת/י וממילא כולל את כל עבודת ה' של כל החיים/י.

ליקוטי הלכות

י"ד אבר מן החי ג'

י"ד ריבית ה'

י"ד שבועות א'

י"ד שבועות ב'

י"ד עבדים ב'

ח"מ עדות ב'

ח"מ שלוחין ג'

ח"מ נזקי שבנים ה' ב' שקר מוזיק לעינים

ח"מ מקח וממכר א ד' שקר עכירות הדמים

שיחות השייך לתורה זו

מאמר "אמר רבי עקיבא" וכו', (ליקו"מ ח"א) סימן נ"א, נאמר אחר שבועות תקס"ג: (חיי-מוהר"ן, סימן נ"ט).

מאמר "אמר רבי עקיבא" (ליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן נ"א) נאמר בליל ראשון של שבועות תקס"ג, וחזר ונשנה אחר שבועות לפני הרב רבי נתן זכרוננו לברכה, והוא יושב וכותב על הספר בידו, ואלו התיבות: "כי קודם הבריא"ה וכו' – נאמרו במתניות גדול, ובדיוק כל תיבה, מה שאי-אפשר לבאר על הכתב: (– פל"ח תו' זו; מובא בשי"ש ח"ה, סעיף כ"ב).

מדבר שקר תרחק

כתיב בתורה בפרשת משפטים מדבר שקר תרחק ולמדו חז"ל שהיא מצוה על בית דין וכתוב פ' קדושים לא תשקרו איש בעמיתו ולמדו חז"ל שמדובר בנשבע לשקר^ט, וכן רוב מוני המצוות לא מנו את השקר בעלמא במניין התרי"ג/י כאיסור לאו או כמצות עשה להתרחק ממנו או כמצוה לדבר אמת, אבל הוא דבר שנוא מאד בעיני הש"י כמ"ש שקר שנאתי ואתעבה. וכתוב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. והשקן הוא מד' כיתות שאינן רואות פני שכינה. ובספר המדות מרוח פיו של השקן נעשה היצה"ר. עוד שם ששקן שונא עניויות דהיינו שזה הפך מהותו וממילא מרוחק מהקב"ה דכתיב בו ית' אשכון את דכא ושפל רוח/י^א. ואמרו חז"ל הוי דומה לו וכו', והוא ית' עצם האמת כמבואר בתורה ט' ובתורה קיב. ממילא הוא תנאי ראשון בכל עבודת ה' שהיא ההתקרבות אליו ית' להזהר מאד משקר.

כי שרש השקר הוא ביציאת הבריא"ה לפועל, כשעל מנת לברוא עולם נתן מקום לשקר דהיינו להעלמה, שהיא מקומו של עולם, דהיינו החלל הפנוי. לכן כל שקר מעורר את אותה העלמה, וכל אמת מעורר גילוי האמת בעולם/י^ב.

לאשתו כדי שיחזור כספם אליהם. נמצא שאינה עבירה שצריך לוותר כל ממונו כדי לא לעבור. אמנם אם היא מצות עשה לדבר רק אמת אין חיוב להינצל מביטולה אלא עד חומש נכסיו כמבואר בש"ע או"ח סימן תרנו ואולי היה יותר לכן לא חששו.

^א העניין שכמעט כל נושא בעבודת ה' כשמעיינים בו בעומק הכוונה נמצא שדיוק הדברים והאמת שבו הוא קו דק עד שכמעט אין נבדק (בהוספות לתורה ב' הבאנו הרבה דוגמאות לכך וביארנו שעל זה אמר רבינו העולם הזה גשר צר מאד וע"י המתנה טובה שהיא מחלוקת ניתן לברר אותו) לכן כל שכן שבאמת עצמה שהדבר הוא כך שלכוין לאמת לאמיתה הוא כמו לכוין לחצות ואמצע של אמצע שכידוע הוא א"ס.

^א כי לא רק השקן לא יכון לנגד עיניו אלא כל חוטא ואפילו שרק לפעמים חוטא אע"פ שעבשיו אינו חוטא לטובתו אין הקב"ה פונה אליו שמא יחטא לפניו וידון כחוטא בבית המלך שדינו חמור הרבה יותר.

ועיין לקוטי עוצות אמת אות כו שמוהרנ"ת נקט ג' לשונות – א.תשמר עצמן משקר, ב. ותדבר אמת, ג. ותיהיה איש אמת.

^ה וכן מבואר בתורה קיב שלדבר דיבור אמת היא עיקר העבודה כל החיים

^ט בספר ברכת אליהו רקובר על ביאור הגר"א לחו"מ ג' דף רכב הוכיח שלא תשקרו הוא רק על נשבע לשקר ומדבר שקר תרחק נאמר לבי"ד וכתב שכן כתב שגם כך מצא בשם הגר"ח קנייבסקי.

^י לבד מהסמ"ג והסמ"ק אף אחד לא מנה אותו בתרי"ג דהיינו הרמב"ם וחינוך ורמב"ן ועוד

^א בישעיהו פרק נז טו (טו) כי כה אָמַר רָם וְנָשָׂא שָׁכָן עַד וְקָדֹשׁ שָׁמוּ מְרוֹם וְקָדֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֵת דָּכָא וְשָׁפַל רִיחַ לְהִחְיֹת רִיחַ שְׁפָלִים וְלְהִחְיֹת לֵב נִרְכָּאִים: ועיין סוטה ה. שדרשו אני את דכא ופרש"י אני מרכין שכניתי אצלו.

^ב בתורה ז' מבאר מוהרנ"ת שאיש ואשה בחי' אמת ואמונה. ואמונה בחי' מקיפים בחי' עגולים כמבואר שם ואמת בחי' יושר כידוע. ואמונה היא כאשר מתחבר בה האמת כמבואר שם נמצא שבלא אמת האמונה היא שקר בחי' עגולים ששרשם בחלל הפנוי לכן אמונה היא במקום שנסתר האמת לכן צריך להאמין, והוא שנמשכת אחר שקר החן. והשידוך הוא בחי' שלום בין אמת ובחי' השקר. ושלום הוא היסוד תיקון הברית ולעתיד לבוא יושלם תיקון הברית וממילא גם הדעת כי סילוקא דיסודא וכו' ותעלה המלכות ותוכלל בבינה עולם

וכל זה גם בשקר שאין בו הפסד ותועלת לשום אדם, אבל כשאין הפסד ויש בו רק איזה תועלת לאיזה אדם כאן מתחיל מִגֵּרש ההיתר והמצוה לשנות מפני השלום המבואר ביבמות סה: ויש דיעות שהוא בעצמו נקרא אמת, אלא שגם בזה עשו גדרים כדי לא לבוא להרגל עבירה.

שספר חסידים¹⁷ גזר על להבא שמא יבוא להרגל, דהיינו שלא התירו אלא לשנות בדבר שעתיד להיות, וגם בזה הנעם אלימלך כותב שהיא עבירה לשמה, (וצ"ע היכן מצינו היתר בעבירה לישמה ואולי כוונתו שצריך להרגיש כאילו היא עבירה לישמה) והשל"ה הק' כותב שצריך לעשות כל שביכולתו לא להגיע לזה, ושיטת הערוך לנר (וכתב שכן דעת הריטב"א) שלא התירו כלל לשנות אלא קצת לגנוב את הדעת, והבעש"ט כותב שמי שרגיל בשקרים שיזהר גם מלשנות. ומי נקרא רגיל בזה צ"ע.

ומאידך המכתב מאלהיו מבאר שבמקום שהתירו או ציוו לשנות מפני השלום הפירוש שבמקרה זה השינוי הוא האמת שמתלבש בשקר.

רבינו מגדיר את השקר כדבר שמפריד בין האדם לבורא, מצד שמעורר שרש הפירוד שממנו השקר נולד דהיינו ראשית יציאת הבריאה מכח אל הפועל להיות בחי' זולתו, שני לשון שינוי ושקר.

ולפ"ז נ"ל מובן השל"ה הקדוש שתמיד היא עבירה לישמה כי השקר הוא מהות של פירוד ואפילו כשמשנה לצורך השלום שהשלום מהותו לחבר הפכים¹⁸ כמבואר בתורה פ' הרי זה סותר עמ"נ לבנות. ואולי נחלקו המכתב מאלהיו וכל האחרים בסותר עמ"נ לבנות האם הסתירה כבר נחשבת לתיקון או רק הבניה שאחריה.

הקדמה

רבינו מבאר כאן כיצד זוכים אנחנו דהיינו הנבראים בעוה"ז שמאז בריאת העולם דהיינו מתחילת יציאתו מכח אל הפועל הולך ומתרחק הבריאה מבוראה. כיצד נאחה את הקרע כדאיתא במדרש על אברהם אבינו שמכונה אחות לנו קטנה כי הוא ראשון אחרי אלפים שנה שאיחה את הקרע¹⁹.

ועיקר האיחוי הוא השגחה, דהיינו כשאנו מצליחים לגרום לו ית' להפנות פניו אלינו ולהשגיח עלינו. אזי החיבור שלם בחי' פנים בפנים דיבר. היינו שלימות האמת, כי אמת היא פנים, ופנים היא אמת²⁰.

ומבואר שמרגע שנברא ונחתך העולם מבוראו (שברא בחי' זולתו כדי לגלות מדת ההטבה שלו וזה אפשר רק כשיש זולתו להיטיב עימו, אלא שאלה וקוץ בה שמצד היותנו זולתו דהיינו כביכול שני לו נקשר בנו המחלוקת והשינוי²¹) שהוא השקר והרע והטומאה.

אבל האמת שכל העולם שנברא רק להעלים אותו ית', זה רק מכח שהוא ית' נתן מקום לומר שהוא איננו ח"ו, אבל החפץ באמת יודע שהוא נמצא מאד (תהלים מו ב') אחרי כמו לפני. כמבואר בתורה סד סוד החלל הפנוי, שבאמת אינו פנוי, רק שא"א להבין כיצד הוא פנוי ואינו פנוי. וזו מעלת ישראל שבכוחם לסלק השכל ולהאמין אמונה חזקה שהוא נמצא מאד, ועי"ז לדלג על החלל ולקשור את הנברא לבורא.

וכלשון מוהרנ"ת בלקוטי עצות אמת כו – להכליל באחד, עד שיהיה נכלל אחר הבריאה בבחינת קדם הבריאה שיהיה כולו אחד כולו טוב כולו קדש, כמו שהיה קדם הבריאה,

מעניין שיש בזה שתי לשונות כי בתורה בביאור מאמר ר"ע הלשון אם תרצו להגיע שיש טהור לאבני. דהיינו כנ"ל בלק"ע אחר הבריאה דהיינו ישות וטהרה אל קודם הבריאה דהיינו אב וכן כחדא. אבל בכתב ידו כתב – ומי שרוצה להגיע ולהמשיך האחדות לתוך הישות שיהי' עכשיו הפעולה כמו קודם הפעולה. וכעין זה משמע בביאור עניין ההשגחה בפנים ובהשמטה שבסוף התורה שהעיקר לשמור משקר כדי לא לפגום בהשגחתו עלינו שרק היא בכוחה לאחות את הקרע, ולהחזיר את אחר הבריאה כמו קודם הבריאה.

ויש לדון בזה בשתי בחי' אחת מה הגורם האם השגחתו או השגחתו, וב' מה נגרם האם הבריאה נכלל בקודם הבריאה או להפך קודם הבריאה בבריאה.

ועיין היטב בסוף ההשמטה הלשון מורכב משניהם שע"י השגחה נכלל הבריאה בקודם הבריאה. ונראה שהעיקר נעשה בכח ההשגחה אלא שלהשגחה זוכים בשתי בחי', א' לסור מרע של שקר ועי"ז זוכים להשגחה ונכללת קודם הבריאה באחר הבריאה, וב' ע"י עשה טוב של השגחתו עליו ית', זה בעצמו בחי' שנכללת הבריאה בקודם הבריאה, ועוד גם בבחי' ה' צלך נכלל קודם הבריאה בבריאה.

התשובה אמת עילאה ותמלא הארץ מלכות דעת כמים לים מכסים. בבחי' צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשם היינו המלכות תיהיה אשת חיל עטרת בעלה. כי בינה כתר דז"א וכשהמלכות תוכלל בה תיהיה היא עטרת בעלה. והאמונה תתעלה למדרגת ידיעה.

¹⁷ המ"מ לכל שיובא לקמן נמצא בפנים בדברי רבינו עה"פ המה בקשו חשבונות רבים.

¹⁸ שרש העניין הוא במה שמבואר בכהאריז"ל שהיסוד נקרא שלום וברית (דהיינו קשר) מרכבה ליסוד כמבואר בתורה לד. כי שלום לא שייך אלא בין שנים, וכשיש ביניהם התנגדות. וכן היסוד מחבר בין משפיע ומקבל שהם תכלית השינוי.

¹⁹ כי יחיד הדרות שהיו צדיקים עד אברהם לא החזירו את העולם בתשובה אלא את עצמם ורק שמרו שלא יתנתק לגמרי הבריאה מבוראה. (שוה בחי' תוהו עדיין כמבואר בע"ח שער הנקודים שבעת השבירה לא נתרק האור מהכלי יותר מג' מדרגות כדי לשמור שלא יאבד לגמרי ועיין מה שכתבנו בהקדמה לתורה לד בזה)

²⁰ כמבואר בתורה קצב. ועיין גם תורה מז ותורה כג

²¹ כמבואר ברבינו בחי' בראשית א' ד'

אל תאמרו מים מים

והנה במעשה בראשית בסוף יום ראשון לא כתוב ראשון אלא ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. כי ראשון שייך רק כשיש שני. ואע"פ שביום הראשון כבר היו שמים וארץ כמבואר בפסוק א' וגם היו מים כמבואר בפסוק ב' ורוח אלקים מרחפת על פני המים ואע"כ היה הכל אחד כי עדין הבריאה אחוזה בקודם הבריאה, ובו ברא את האור הגנוז שעל ידו מתגלה להדיא שהכל אחד.

וביום השני (לשון שינוי בין הנברא לבוראו) נעשית ההבדלה לצורך הבחירה כמ"ש בראשית א' (ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לְרָקִיעַ וַיְהִי כֵן: (ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שְ�נִי: וְהָרָקִיעַ הַמְבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם פִּרְשׁוֹ שְׁהִיָּה כְּבֵר בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן אֲלֵא שְׁבַשְׁנִי קֶרֶשׁ מִגְעֶרֶת הַקֶּבֶד. דְּהִינּוּ מִתּוֹקֶף הַדִּינִים נַעֲשֶׂה חוֹמַת מַיִם בֵּין מַיִם לְמַיִם.

והיינו מים מים שהזהיר ר"ע לנכנסים לפרדס דאיתא בזהר בראשית כו: ובסוף תקון מ' שהם מים עליונים ומים תחתונים. ורמזו באות א' שהיא סוד אחד ואע"כ מורכבת מ' ו' י', דהיינו מים מים ופרסא ביניהם. שרומז לבורא ונברא והמחיצה שביניהם, ובאמת אינה מחיצה כלל.

עיין תורה קטו משה נגש אל הערפל והמשל בשם הבעש"ט שיש חומות בין האדם לקדושה והכל רק דמיון ואחיצות עינים.

כי מים עליונים ומים תחתונים הם המאציל העליון והנהגתו התחתונה את העולם ע"י הגלגלים, שנדמה לשני דברים וכאילו עולם כמנהגו נוהג, בבחי' גלגלים דהיינו סיבה ומסובב טבעיים הנוהגים עפ"י חק קבוע וכמ"ש חק נתן ולא יעבור. אבל באמת אין ביניהם כמלא נימה כמבואר בחגיגה טו אחר המעשה שהזהיר ר"ע את חביריו,

והכל תלוי בנו כי ע"י אמונה אפשר לדלג על הריחוק הדמיוני הזה ולהחשיבו לכלום ואמונה היא כד אתחבר בה אמת ואמת הם פניו ית' לכן כל דבור אמת הוא רק עד כמה שהוא דיבור שפונה אליו ית', ושקר להפך ח"ו. והריווח הזה בין מים למים הוא השקר/י, והאמת היא שאין מים אלא אחד,

ועיין ספורי מעשיות ז' בעטלערס ביום השישי מהבת מלך שבאה במבצר של מים ועיין לק"ה תולעים ד' ובפרט באות ח' שמבאר שהמבצר של מים הוא סוד החלל הפנוי שהוא פנוי ולא פנוי מאלקותו ית' וא"א להבין זאת והמשל לזה הוא חומות ומבצר של מים בתוך המים וכההוא קמצא דלבושיה מניה וביה (עיין סוף תורה סד ושם צויין לב"ר כא ולכתבי האריז"ל).

וזה סוד כל התורה שלנו להבין כיצד היש נעשה מהאין והם עדין כלולים זה בזה אחר הבריאה כמו קודם הבריאה,

וזה שמקשה רבינו בסוף התורה כיון שהכל יחזור לעתיד לאחד כיצד יהיה חילוק שכר וגם זה א"א להבין והנביא רמז זאת בפסוק מה רב טובך אשר צפנת צפנת דייקא/י וזה שאמרו חז"ל שכר עוה"ב עין לא ראתה אלקים זולתך, כי יהיה באופן של אין עוד מלבדו, וא"כ אין מלבדו מי שיראהו.

וזה בחי' חותמו של הקב"ה אמת חותמו דייקא אבל הוא בעצמו אמיתותו נעלמת מאד ואדרבה נראית הפוך כמו חותם הפך הנחתם וכמבואר בתורה קמ לגבי הצדיק. והכי נמי החלל הפנוי כלפי העולמות שבו הוא בחי' חותם ונחתם לכן אין לנו תפיסה כלל בחלל ולכן כל כך הזהיר אותנו רבינו לא להכנס לקושיות משם כמבואר בתורה סב וסד. וזה בחי' עולם הפוך ראיתי המבואר בפסחים נ. שאמר האמורא שחלה ועלתה נשמתו למעלה. ונראה שדייקא שם הוא עולם השכר ולכן אומר כאן רבינו שהוא צפון ואין בו זולתו להשיגו. כי הוא זולתו הם בחי' אין ויש כלולים זה בזה כההוא קמצא דלבושיה מיניה וביה וכחומות והיכלות של מים במים. ודייקא הוא עולם האמת, אמת שהיא הפוכה מהאמת שהשליך ארצה לעולם השקר לכן בעולם השקר רק חותמו אמת/י.

עוד בעניין חותמו אמת בעולם השקר

את השקר רמז רבינו בפסוק באיוב ל' הקוטפים מלוח עלי שיח ושרש רתמים לחמם. שם באיוב בפרק כט מרוב צערו מתגעגע איוב לימי היותו עובר ואומר מי יתנני ירחי קדם ומוסיף ומתאר את מעלתו והחסדים שהיה עושה בימי עשרו והכבוד שזכה בו קודם שאיבד כל אשר לו ואח"כ בפרק ל' מתאונן על מצבו הרע שאנשים פחותים מבזים אותו אנשים שמאכלם אינו מאכל אדם. ונקט לשון האוכלים מלוח עלי שיח. ונ"ל שרבינו מצא כאן רמז למעלת קודם הבריאה לעומת חסרון אחר הבריאה – כי מי יתנני ירחי קדם דהיינו בחי' קודם הבריאה, והקוטפים מלוח עלי שיח רומז לבריאה, כי קוטפים לשון קוצר דבר ממקום גידולו דהיינו הבריאה לשון חיתוך כמ"ש לברוא את היער. מלוח בחי' דמעות שנעשים מעבירת הדם שגורם השקר דהיינו עולם השקר שנברא,

^{י"ח} אולי בזה אפשר להמליץ קצת מה שמרים ואהרן צעקו מים מים אחרי שדברו במשה וגלה עליהם הש"י ומצאו עצמם טמאים כמבואר בתנחומא צו פרק יג כי כל זה דבר אחד מים מים הם השקר הם הטומאה והם גנם הברית דהיינו כשמדברים על הצדיק.

^{י"ט} זו גרסת הכת"י ובנדפס נקט עין לא ראתה וכו'

^כ לבאורה זה סתירה להנ"ל שחותמו אמת רק בנחתם ולא בחותם כמבואר בתורה קמ אבל הכוונה שלמטה הוא שקר כלפי מעלה ולמעלה הוא שקר כלפי מטה. כי למטה נקרא עולם השקר ולמעלה הוא עולם הפוך מהאמת שלמטה.

וזה נעשה עלי שיח דהיינו ע"י בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם/כ"א, שהיא שיחתו של הקב"ה שבה ברא את העולם הנפרד ממנו.

כי האמת שאין סוף ברוך הוא ממלא כל עלמין אפס זולתו ואין מקום לשום דבר אחר וברצונו הנעלם לברוא עולם להטיב עימו מוכרח לשנות מפני השלום דהיינו הבחירה ולהעלים את האמת בחלל פנוי ובעולמות שבתוכו. נמצא שדבר ה' שמים נעשו דהיינו שיחתו ית' הנ"ל, הוא דיבור שאינו אמת לאמיתה אלא שינוי והעלמת האמת וזהו שהשליך אמת ארצה בבריאת האדם דהיינו בבריאת העולם שהוא לצורך האדם. כי האמת בעוה"ז היא במושגי עוה"ז שהיא רק אחת מתוך רוב הדברים אבל האמת למעלה היא להפך שכל רבוי הדברים שם אחד. וכמבואר בלק"ה סימני בהמה וחיה ד' אות כג שלמעלה אין חילוק בין כסף לזהב ע"ש. כ"ב

עוד בעניין ברור האמת

עיינ תורה ב' תנינא אות ד' – עקר קיום ושלמות הדבור הוא ע"י האמת, שהוא מאיר בהדבור ע"י שלשה שמות, בבחינת (תהלים נ): "אל אלהים ה' דבור". כי אלו שלשה שמות הם מקור האמת, ועל ידם מאיר האמת בהדבור, דהיינו ברבוע הדבור, הינו בחינת ארבעה חלקי הדבור: וידוע ששם קל הוא חסד כמ"ש קל חסד כל היום, ואלקים הוא דין, והיה רחמים, ונ"ל שרמוז בזה הדרך לברור האמת שתחילה צריך לקו החסד ואח"כ הדין ועפ"י שניהם לברר את האמת והכי נמי בהתרחקות מהשקר שמצד החסד יש נטיה לשנות הרבה ומצד הדין יש נטיה לא לשנות כלל כמבואר בגמ' שב"ש שהם דין אוסרים לשנות ובית הלל אומרים שהיא מצוה ובספרי האחרונים נזוהר מאד מההיתר הזה וחששו מהרגל עבירה וגדרו בו גדרים כגון ספר חסידים שהתיר רק בלשעבר והשל"ה הק' שכתב להשתדל מאד שלא להזדקק להיתר הזה/כ"ג, והערוך לנר (גם בשם הריטב"א) החמיר עוד שלא התירו אלא גנבת דעת ולא שקר גמור.

מרביתו בתורה זו משמע שמזיק מאד להסתכלות אליו ית' וממילא לאמונה ובטחון שהם יסוד ההתקרבות אליו ית' והתשובה. עוד כתב בספר המדות אמת א. מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם יתברך, עד שילך במחשבתו מהיכל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל, ישמר את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות: ובסעיף ב' כתב מותר לשנות מפני השלום. וצ"ע האם שקר בטעות גרע ממפני השלום או שדיקא הרוצה בדביקות הוא שצריך זהירות יתר וגם מפני השלום אסור לו.

ואולי אפ"ל שיש אמת של עוה"ז עליו נאמר מותר לשנות מפני השלום אלא שנחלקו בזה אם הוא בבחי' הותרה דהיינו שזה בעצמו האמת או דחווה שזה שינוי מהאמת אלא שבעוה"ז עולם השקר אין אפשרות לילך אם כל האמת ובבחי' (תהלים יח כז) עם עיקש תתפתל. אבל יש אמת של עוה"ב שהיא אמת בלא פשרות ומי שרוצה להכנס לפרד"ס שהיא עליה לעולם שמעל עוה"ז צריך להזהר אפילו משקר בטעות כי שם הוא עולם האמת שאין בו שום שקר. (ועיינ תורה סו הקדמה לאות ג' שדברנו מזה)

עוד הקדמה

תורה נא היא ביאור על הזהרת ר"ע לחבריו הנכנסים לפרדס כמבואר בחגיגה יד/כ"ד דהיינו שע"י שם קדוש עשו עלית נשמה לעולם היצירה, ומשם רצו להשיג בעולם האצילות/כ"ה ולתקן השגחת ה' על העולם. לכן היה צריך להזהירם כי ביצירה יש פירוד ומטעה לחשוב שגם באצילות כן.

כ"א **אולי אפ"ל** גם את הסיפא לדרוש דהיינו שרש רתמים לחמם רוצה לומר שקוטפים מלוח עלי שיח רומז לבריאה שנבראה בבחי' שקר אבל בשרש הם בחי' רתמים בחי' רתמים לחמם כי לחם לשון חיבור כמו להלחים וכן הלחם מחבר נשמה לגוף ורתמים רומז לגחלי רתמים בתהלים קכ ד' ורוצה לומר בשרש הם כמו גחלי רתמים שבחוץ לא נראה כלום אבל בפנים הוא בוער ואחוז בו האור כאש בגחלת בחיבור גמור כמו מולחם. (כשלהבת בגחלת עיינ ספר היצירה א' ז')

כ"ב **גם עיינ ים החכמה** תשסה דף קמח (להרב מורגנשטרן) ביאור בספר המדות בענין השקר דברים נפלאים עפ"י הסוד לבאר מדוע מותר לשנות מפני השלום ומדוע אמר בעל התניא שדכן ר"ת שקר דובר וכו' מבאר שיש דברים שלמעלה בשרש הם אחד ורק למטה נראים כהפכים כגון איש ואשה וא"א לעשות שלום ביניהם אלא ע"י הארה מהשרש ורק שכאן נראה כהפך האמת עיינ שם בפנים עוד גם מה ששייך לתורה הזו בפרט למה אפילו שקר בטעות מזיק כמבואר כאן.

כ"ג **הארננו בזה** בפנים עה"פ בקשו חשבונות רבים. ונראה ללמוד מיעקב אבינו שמדתו אמת שלא שינה מהאמת אלא באונס אמו וע"י סימן שעשה לעצמו להתלבש בבגדי אחיו השקרן כמבואר במדרש – עשו הוא שוא שבראתי בעולמי. והכי נמי כל אדם לא יכניס עצמו לזה אלא באונס האם לבינה דהיינו שמבין שאין ברירה וגם יעשה לו סימן כדי לא לבא לידי הרגל בזה.

כ"ד **חגיגה דף יד:** תנו רבנן ארבעה נכנסו בפרדס ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא. אמר להם רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו בן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דיין פן תשבענו והקאתו אחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום

כ"ה **כך פירש המתוק מדבש** על הזהרת בראשית פ: והתיקונים דף כו: גם מבואר שם שכל אחד מהם נכנס במידה שלו ורק ר"ע שנכנס במדרגת הסוד יצא בשלום. אבל בים החכמה הנ"ל ביאר שמים מים מדבר בארץ ועתיק שהם אחד אלא שיש מקום לטעות שהם כמו החכמה ובינה שהם שנים. ומבאר שם שדייקא תלמיד ר"ע היו צריכים להזהרה זו כיון ששנאת חינום משתלשל מבחי' מים מים דהיינו מבחי' פירוד. ולתקן זאת היו צריכים לעמוד בנסיון הזה של עתיק ואריך.

רבינו לומד שהזהרה זו היא לא רק לגדולי הצדיקים ומקובלים הנכנסים לפרדס ע"י שם, אלא לכל יהודי שרוצה השגחת הש"י עליו יש בחי' פרדס שמשם זוכים לזה וצריך להזהרה זו שיהיה מדבור שקר. והטעם כי שקר עושה פירוד ושינוי מהאמת כי פוגם בראות הרוחנית בחי' אמונה/כ"ו ועוד כיון שהקב"ה חותמו אמת לא מביט במי שמשקר ועוד כי השגחת הש"י היא רק עד כמה שאנו משגיחים עליו והשקר מזיק לעיני השכל שבהם אנו צריכים להשיג עליו בבחי' עיני כל אליך ישברו וכמבואר בתורה עו.

אמר ר"ע כשאתם מגיעים לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. ממה שאמר טהור מבאר רבינו שמדובר במקום ששייך טומאה והיינו עולם היצירה (כמבואר בזהר שם ומפרשיו) ששם נמצא מלאך מט"ט שנקרא שר העולם/כ"ו וביצירה חציו טוב וחציו רע /כ"ז. ושם צריך זהירות גדולה שלא לטעות שכמו שביצירה יש מים מים, מים מתיקין ומין מרירין כך יש גם באצילות וע"י מחשבה כזו עושה ח"ו פירוד בין המאציל ונאצלים, אלא באמת אין עוד מלבדו כלל וכולו רק טוב ואחד בחי' אבן, דהיינו שגם אחר הבריאה האמת היא שהכל נשאר כלול בו ית' בבחי' אב וכן כחודא ורק שצמצם התגלותו ונתעלם העולמות כדי שיהיה מקום לחשוב שיש חלל ופירוד למי שרוצה לטעות.

וזהו שאמר "אבני שיש" כי שיש רומז לישות כי הגאווה והישות של האדם היא העזות שמסיתה ומדיחה את השכל והלב לעשות מעצמו ישות עצמית לכפור באחד ולא להתבטל לרצונו ית' דהיינו נגדיות ורע ושקר, וממילא תופס את כל העולם כשתי רשויות טוב ורע כמבואר בגמ' פסחים ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, אטו האידנא לאו אחד הוא, אלא שאנו בעוה"ז שרובו רע מתגברת הישות עד שכמעט א"א לתפוס באמת שה' אחד, אין עוד מלבדו, דהיינו שהכל רק טוב. אבל הנכנסים לפרדס, אזי שם בעולם היצירה מנסים אותם בזה, ומי שמשתדל בזה כל ימיו, אזי כשבא לשם יש לו כח השכל לעמוד בנסיון הזה אבל מי שבעוה"ז לא מצליח כראוי אזי כ"ש שם שטועה ומדמה אבני שיש למים מים/כ"ט שבגלל הישות שלו נדמה לו האב"ן, דהיינו אצילות, ששם הכל בבחי' אצלו ית', בחי' אב וכן כלולים כחודא, נדמה לו למים מים, דהיינו פירוד ושתי רשויות, בין המאציל והנאצל.

מים מים

הזהרה מבאר שמדובר במים עליונים ומים תחתונים שהפרידם הקב"ה ביום השני. ועיין רבינו בחי' בראשית א' ד' ששני לשון שינוי דהיינו שמהות המספר הזה רומז לשני מהמקור לכן בו, דייקא נעשה בחי' פירוד ומחלוקת כמבואר במדרש רבה ד' ו' שעל כן לא נאמר בו כי טוב.

מדובר בבחי' קודם הבריאה והבריאה וזה רמז בפסוק וייצר את האדם וייצר בשני יודין דייקא לרמזו על שתי מדרגות אלה. דבגמ' עפ"י הפשט למדו מכאן לשני יצרים באדם/כ"ו אבל בזהר עפ"י הסוד למדו מכאן על שני היודין שבצורת א' ופרסא ביניהם והם בחי' מ"ד ומ"ן ונרמז ביצירת האדם דייקא שנברא ע"י מ"ד ומ"ן והיינו מים עליונים ותחתונים הנ"ל/כ"א. ונראה שרמזו בזה שבעצם בריאת האדם נברא עם הכח הזה לחבר או להפריד בין עוה"ז לשרשו וזה עיקר הבחירה.

^{כ"ו} אמונה בחי' הסתכלות מבואר בתורה עו, וכן איתא בשם מוהר"ן "נפתחו השמים ואראה מראות אלקים" ר"ת אמונה. ונמצא בכמה ספרים גם בעל הבן איש חי בספרו עוד יוסף חי דף ה' מראות יחזקאל.

^{כ"ז} הוא חנוך בן ירד דכתיב ביה "ואיננו כי לקח אותו אלקים". והפכו למלאך ומינהו לשר העולם ובו טעה אחר כשנכנס לפרדס כמבואר באריכות בספר מאירת עינים לרבי יצחק דמן עכו פ' משפטים שמות כג כ' בביאור יפה עינים שם, אות ו' עד אות ט' ע"ש.

^{כ"ח} ושם עיקר הנסיון בכניסה לפרדס ובספר הפליאה שהובא במאירת עינים הנ"ל מכנה אותו שער האמונה. כי שם טעה אחר ובמט"ט שהוא רשות לעצמו ור"ע הבין שהוא רק אות בצבא של הקב"ה. ושם האבן נדמה למים דהיינו חזק הקשר בין החלקים נדמה לפירוד ביניהם. שזה בעצמו הפירוד בין הקב"ה לשר העולם ובין מים תחתונים למים עליונים.

^{כ"ט} בפרקי היבולות (הביא הכותב על עין יעקב חגיגה יד): ביאר שלמעלה בהיכל השישי יש דמיון זיו אבני שיש צלולות שמראיהם דומה למים. ועיין בגמ' סוכה דף נא: שבית המקדש שבנה הורדוס היה נראה כך (מי שלא ראה בית המקדש בבנינו לא ראה בנין מפואר מעולם מאי היא אמר אבוי ואיתימא רב חסדא זה בנין הורדוס במאי בניה אמר (רבא) (ורבה) באבני שישא ענין יוק ומרמרא לנן איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמרא אפיק שפה שורה ועייל שפה שורה ננסת כי היכי דלקבל סידא סבר למשעיין בדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיתחזי כאדותא דימא פרש"י – גלגלי הים, שהאננים משונים צמחיהן זו מזו, והענינים המסתכלות בהן קוטטות, וגלגלות כליהן גלי הים הם נדים (ונעים):

אולי כי ביהמ"ק בחי' עולם עליון מהאי עלמא וכל הבא אליו רצו לרמוז לו להזהרה ר"ע הנ"ל. ומכאן זה גם כשיחזור לביתו יזהר בזה דהיינו מלומר שקר.

^ל שבבחי' זו הם שני כוחות כח החיבור וכח הפירוד אבל עפ"י הסוד הם רומזים לשני הדברים שאותם אסור להפריד.

^{לא} עיין לק"ה הודאה ה' ח' איך מתפרשת פרשת קרח עפ"י תורה לא בענין צדיק ולמדן ועיין רגנטי על הפרשה שויקח קרח תרגום איתפליג קרח רומז להבדלת מים עליונים ממים תחתונים ובאות ו' בתורה לא מבואר שרומז לברית עלאה ועי"ש בלשון מוהר"ן שצדיק ולמדן זה החילוק בין ר"ע ואחר ומתבאר שם כל מעשה מד' שנכנסו לפרדס בחגיגה יד: ובגמ' שם בסמוך דף טו מובא מעשה מכן זומא שאמר שיש ג' אצבעות ריוח בין מים עליונים לתחתונים דכתיב ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים ורבי יהושע בן חנניא הבין מזה שלא יבא בשלום מהכניסה לפרדס. ומשמע (לבד ממה שלמד מפסוק המדבר קודם שנחלקו אבל לשון מרחפת בעצמה כבר היא טעות לגבי אותו מקום שעליו מדברים) שמי שרואה ריוח זה בעצמו שמחלק קצת בין צדיק ללמדן ואולי זה נרמז בואיתפליג קרח שכאילו עשה ריוח בין מים עליונים לתחתונים ע"י פגם הברית ועי"ז חילק בין צדיק ללמדן ונעשה בבחי' אחר שכל כך עשה ריוח עד שנראה לו כשתי

וקו שבין שני היודין שבא' היא הפרסא שבין המים הנ"ל ושם הבחירה, כי יש בזה סתירה עצומה כי הם בחי' משפיע ומקבל ובהכרח שיש איזה הבדל ביניהם דאל"ה הרי זה משפיע לעצמו, וזה בעצמו קושיית החלל הפנוי וקושיית הידיעה והבחירה. וזה בחי' המחלוקת שבין התנאים כמה הבדל יש בין מים למים שם בחגיגה טו/לכ' שאמנם בן זומא טעה אבל גם האחרים עכ"פ אמרו איזה בחי' ריוח וביאר העבודת הקדש ח"ד פ"ו /לכ' שאין הכוונה לריוח אלא לשיעור הדבקות, והיינו כנ"ל כי באמת אין כלל ריוח כדברי רבי יהושע שם אלא כדי לבאר שאעפ"כ יש כאן משפיע ומקבל מוכרח שיש ריוח ולבאר היחס ביניהם עד כמה יש ואין ריוח אמרו כל אחד במשל אחר. וזה שמבאר רבינו שמצד אחד הם נקראים אבן בחי' אב ובן כחדא דהיינו קודם הבריאה (לשון חיתוך והפרדה/לכ') כשהבן כלול באב, דהיינו שכך זה באמת תמיד. ואעפ"כ מכח שיודע זאת ע"י ששומר עצמו משקר וזכה להשגחה ולשון השגחה לא שייך אלא על זולתו הנפרד ממנו. גם לשון אבן אינו אב לבד אלא אב ובן אלא שמחוברים כמו שהיה בחילה בבחי' בכח קודם שיצא לפועל.

ונ"ל שזה עומק הקושיא שהקשה רבינו בסוף התורה כיצד יהיה חילוק שכר אם הכל יחזור לאחד. וכן יש להקשות על כל בחי' עולם השכר שהוא עוה"ב ולעתיד לבוא, כי ידוע שעוה"ב בינה עילאה הוא מעל הזמן, ואם נאמר כפשוטו, הרי שהכל חוזר לשרש קודם תחילת הזמן הרי הכל א"ס ואין בריאה כלל, אלא עומק הכוונה מעל הזמן שכל הזמן נמצא אבל בהווה ואין לנו השגחה בזה בעוה"ב/לכ'. נמצא כל תקוותינו להחזיר הכל לאחד ואעפ"כ שלא יחזור לא"ס הגמור שהרי ברא את העולם כדי לגלות רחמנותו מה שלא היה יכול בהיותו א"ס הגמור כמבואר בתחילת עץ חיים עיין תורה מט ותורה סד. וזה סוד הא' שרומז על מים מים כמבואר בזה ובתיקונים הנ"ל עם פרסא ביניהן ואעפ"כ הוא א' דאחד ואנכי אותו אנו מייחדים פעמים בכל יום בקר וערב, כהכנה לעולם השכר.

רבינו מבאר שמים מים רומז לשקר ועליו הזהיר ר"ע ונרמז במים מצד הגשמיות ששקר בחי' פגם ראייה שנעשה ע"י דמעות שהן מים ועוד שכפל הלשון רומז לשקר שהוא הפך האמת שהיא אחד. לשון התורה מדבר שקר תרחק ובתהלים דובר שקר לא יכון לנגד עיני דהיינו שאין לו כן ובסיס להיות השגחת הש"י עליו.

ענין ההשגחה מבואר בתורה יג שנעשה ע"י הצדיק שמוריד תורה גבוהה כי עיני ה' בתורה וכפי הקירוב לתורה כן ההשגחה. ועיין בזה בראשית כו: שרש התורה בלוחות הברית/לכ' מבואר במהרח"ו על אבות/לכ' שכוונת כניסה לפרדס היתה להשיג את התורה בבחי' לוחות ראשונות שם היא תורה רוחנית/לכ'.

רשויות, וכמבואר בהעמק דבר בראשית א' ז' שמים עליונים היא הנהגת הקב"ה בחסד והתחתונים הוא עולם הגלגלים שעל ידו מנהיג הקב"ה את העולם. (ועיין עוד לקמן בסוף התורה בענין הקושיא של חילוק שכר שהקשה רבינו)

לכ' חגיגה דף טו. – תנו רבנן מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים כינה שמרחת על בניה ואינה נוגעת אמר להן רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוץ מכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוא ביום הראשון הבדלה ביום שני הוא דהואי דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כי גודא דגמלא מר זוטרא ואיתימא רב אסי אמר כתר גלימי דפריסי אהדי ואמרי לה כתר כסי דסחיפי אהדי. אחר קיצץ בנטיעות, עליו הכתוב אומר אל תתן את פיך לחטא את בשרך, מאי היא? חזא מיטטרון דאיתיהבא ליה רשותא למיתב למיתב זכוותא דישאל, אמר גמירא דלמעלה לא הוי לא ישיבה ולא תחרות ולא עורף ולא עיפי, שמא חס ושלום שתי רשויות הן, אפקוהו למיטטרון ומחיוהו שיתין פולסי דנורא, אמרו ליה מאי טעמא כי חזיתיה לא קמת מקמיה, איתיהבא ליה רשותא למימחק זכוותא דאחר, יצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, אמר הואיל ואיטריד ההוא גברא מההוא עלמא, ליפוק ליתנהי בהאי עלמא, נפק אחר לתרבות רעה, נפק אשכח זונה תבעה, אמרה ליה ולא אלישע בן אבויה את? עקר פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה, אמרה אחר הוא.

לכ' ספר עבודת הקודש – חלק ד' פרק ו' עדין בן זומא מבחוץ חוץ מישוב הדעת הנכון שדרש בן שהרי מרחפת לא במקום הבדלה היא כתובה ובשביל שנפגע אמר כן, או שעדיין לא נכנס בסוד הדבר כראוי. ואמנם שאר החכמים לא נחלקו בשעור מה בין מים העליונים למים התחתונים שהכל מודים שאין ביניהם מקום פנוי, אלא שכל אחד נתכוון להפליג בדקות הדבקות והאחדות שכן הדבר באמת שאין שם מקום פנוי והכל דבק זה בזה מקשה (אחת) כשלהבת הקשורה בגחלת. ואמנם בכל השעורין אי אפשר שלא יהיה שם ריוח כל שהוא בנתיים, וזה לא להבדיל חס ושלום כי אם להודיע שלצורך התולדות והקיום מן הראוי להיות כן, ואם היה הכל מים במים אי אפשר הקיום בזה כמו שכתבתי, ולזה נבדלו ונכרו אלו לעצמן ואלו לעצמן בטפה שהוגלדה באמצען ונחלקו המים לשאת ענף ולעשות פרי ובוה צדק ושלום נשקו וזה הוא הייחוד השלם:

לכ' לשון חיתוך כמו לברא את היער (פרש"י יהושע יז טו ופרש"י יחזקאל כג מז).

לכ' עיין תורה סא תנינא שכפי גודל הדעת כן מצטמצם הזמן לכן בשינה רבע שעה כשבעים שנה ומאידך אמר משה רבינו בתהלים צ' אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה ואילו למשיח יאמר אני היום ילידתיך דמשמע דעת עוד יותר גדול פי שש. ולעתיד לבא כתיב מלאה באץ דעה כמים לים מכסים ואור החמה דהיינו דעת יהיה שבעתים עכ"פ משמע שאיזה בחי' זמן כן יהיה וצ"ע.

לכ' ע"ש מותק מדבש בהקדמתו בשם ע"ח ובביאורו לזוהר שלוחות ראשונות הם בחי' ז' ו"ן ובחי' נצח והוד דכללות אצילות ובחטא העגל פגמו בבחי' א' שהיא י' ו' דהיינו נה"י שע"י פגה"ב דהיינו ו' נפלו התרי יודין שהם הלוחות נו"ה ונשברו. וע"ש בזה ששני היודין הנ"ל הם בחי' תעלומות חכמה כנגד ב' עינים עליונים (נו"ה דחכמה דאצילות) בחי' עיני ה' ובין שחטאו בעגל ונמנע מהם לוחות הראשונות שרצה משה להוריד שעל ידן היו עיני ה' הנ"ל מאירות למטה וממתיקות כל הדינים ועכשיו שחטאו נשאר תוקף הדין בעינים עליונות וצריך שירדו שתי דמעות מב' עינים אלה להתמתק בימא רבה וביאר בהקדמה שם שהכוונה לנו"ה דאור ישר שיויר לנו"ה דאור חוזר

ומבואר כאן שמי ששומר עצמו משקר זוכה להשגחה ובוודאי שאין הכוונה שאילם יזכה להשגחה אלא כפי מה שהאדם נושא עיניו אליו ית' דהיינו דבק בו ית' בעיני שכלו בבחי' להסתכל בשכל של כל דבר שלא יהיה פירוד בשום דבר בעוה"ז בין הדבר להקב"ה אזי זוכה שגם עיני הש"י אליו בהשגחה.

סוד הדמעות מבאר רבינו שהשקר מעכיר את הדם ועכירות הדם היא מרה שחורה שמותרותיה יוצאים בדמעות ועיין בזה בראשית כו: הנ"ל שחטא העגל גרם לתוקף הדין להשאר בעינים עליונות ולכן הקב"ה מוריד דמעות לים הגדול ועי"ז נמתקים הדינים (ענין זה נזכר בגמ' ברכות נט.ל"ט) מאי גוהא ומבואר בלק"מ תורה רנ בביאור סוד ההשגחה עי"ש) וכפי הנראה שדברי רבינו הם ביאור לזוהר הנ"ל/מ ולפ"ז נמצא שהחטא הוא השקר שגורם לפירוד שבגללו נשאר תוקף הדין בעינים והינו עכירות הדמים הגורם לדמעות שמשתלשל מסוד הנ"ל ועי"י שמוריד דמעות יוצאת העכירות בבחי' מיתוק. הדין ואולי אפ"ל מה שהבכתי שפוגם בראות היינו ראות הגשמי שהוא עיקר הפגם כידוע שעיקר השבירה באור היוצא מהעינים ועיקר התיקון הוא עצמת עינים כדי להסתכל בעיני השכל אליו ית' בבחי' עיני כל איליך ישברו לכן הדמעות הן תיקון השקר שגרם לדמעות. ועיין תורה רנ שהדמעות בחי' השגחה כי הראות שהולך אחר הבכי היינו חלקי השגחה והראות שלוקחות הדמעות מהעינים נמשך לתוכן ויורד למטה. והיינו כנ"ל שע"י הדמעות נמתק הדין שבהן וחוזר להיות השגחה ועי"ש שזה בחי' דמעות שבוכים בזמן הצער ועיין מתוק מדבש הנ"ל על זהר בראשית בביאור ענין הדמעות ביאר שזה השתי דמעות שבכרכות נט ולכן אנו בוכים על החורבן כדי לעורר את השתי דמעות שירדו מעיני ה' הנ"ל ויתמתק הדין.

וצ"ע אולי אפ"ל שעיקר רהמיתוק הוא שיש עינים למטה שמשברות רק אליו וזה עיקר מיתוק הדין מה שמתחברות העינים זו בזו בבחי' עין בעין יראו. וזה עיקר תיקון ההשגחה בבחי' ה' צלך כנ"ל.

ואולי אפ"ל עפ"י תורה רנ שההשגחה ממשיך מהקץ שלעתיד לבוא תהיה רק השגחה והכי נמי הכא החטא גרם לתוקף הדין בעינים העליונות שהם בחי' לוחות ראשונות שעל כן אינן יכולות להאיר למטה אבל עי"י דמעות אזי ממשיך השגחה משם בבחי' לוחות ראשונות לים הגדול להתמתק והיינו המבואר בתורה יג שהשגחה היא בחי' העינים שהם התורה בחי' תורה דעתיקא כמבואר שם באות ב' ששם חד עינא דרחמי כי בעיני ז"א א"א להמשיך השגחה רק לראויים אבל משם אפשר להמשיך גם לכל ישראל. והיינו בחי' לוחות ראשונות בחי' אצילות שם בחי' אצלו ית' בלא פירוד שהיא תורה שהחיבור עימו ית' גלוי להדיא אבל לוחות שניות היו בבחי' איסור והתר כשר ופסול טהור וטמא בחי' מט"ט המקנן ביצירה בחי' קושיא וליבון הלכה דלא כלוחות ראשונות שהיו בבחי' שקבל אדה"ר לעבדה ולשמרה בג"ע קודם החטא שהיה בלא שום קושיא ופירוד כלל. ועי"י הדמעות ממשיך השגחה מלעתיד דהיינו בחי' לוחות ראשונות דהיינו תורה דעתיקא.

^{לז} **עיין דעת ותבונה** פרק בא סוף דף עא: הביאור בשם מהר"ו.

^{לח} **בבחי' קודם החטא** שהרי פסקא זוהמתם ולא שייך בהם מיתה ממילא תורה ההיא מה שכתוב בה איש כי ימות באהל הכוונה רוחנית ולא כפשוטו.

נמצא לוחות ראשונות בחי' אצילות שם בחי' אצלו ית' בלא פירוד שהיא תורה שהחיבור עימו ית' גלוי להדיא אבל לוחות שניות היו בבחי' איסור והתר כשר ופסול טהור וטמא בחי' מט"ט המקנן ביצירה בחי' קושיא וליבון הלכה דלא כלוחות ראשונות שהיו בבחי' שקבל אדה"ר לעבדה ולשמרה בג"ע קודם החטא שהיה בלא שום קושיא ופירוד כלל.

ועיין תורה ו' לית אדם בלא א' וא' דאדם היא א' דוייצר את האדם אבל עי"י פגם הברית והקשר עימו דהיינו שקר שעושה פירוד אזי לית אדם ונופל למדרגת בהמה וצריך תורה של ליבון וקושיא (כמבואר בזהר ח"ג קנג. וימררו את חייהם בעבודה קשה, זו קושיא, בחמר דא קל וחומר, ובלבנים, דא לבון הלכה, ובכל עבודה בשדה, דא ברייתא, את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, דא תיק"ו: שתעלה אותנו מבהמה לאדם. ומי שזוכה לתשובה שלא יוצא שקר מפיו נעשה אדם. בבחי' מ"ד ומ"ן כאחד. ואין אצלו פירוד כלל בין מים עליונים לתחתונים בין קודם הבריאה לאחר הבריאה.

^{לט} **ברכות דף נט.** ועל הזוועות: מאי זוועות אמר רבי קטינא גוהא רב קטינא הוה קאזיל באורחא כי מטא אפתחא דבי אובא טמא גנח גוהא אמר מי ידע אובא טמא האי גוהא מהו רמא ליה קלא קטינא קטינא אמאי לא ידענא בשעה שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם מוריד שתי דמעות לים הגדול וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו והיינו גוהא אמר רבי קטינא אובא טמא כדבי הוא ומיליה כדביין אי הכי גוהא גוהא מיבעי ליה ולא היא גוהא גוהא עביד והאי דלא אודי ליה כי היכי דלא ליטעי כולי' עלמא אבתריה ורב קטינא ידידיה אמר סופך כפיו שנאמר וגם אני אכה כפי אל כפי והניחותי חמתי רבי נתן אומר אנחה מתאנח שנאמר והניחותי חמתי במ והנחמתי ורבנן אמרי בועט ברקיע שנאמר הידך כדרכים יענה אל כל ישבי הארץ רב אחא בר יעקב אמר דוחק את רגליו תחת כסא הכבוד שנאמר כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי:

^מ **עוד ראייה** לזה שבבחי' הנמצא בסוף הספר שמצא מזהר"ת בשנת תקפ"ד שם גרס שאמר להם ר"ע שמא תסכנו בעצמיכם וגרסא זו אינה בגמ' אלא בזהר ותקונים.

תורה נא [א]

בתורה זו מבאר רבינו מאמר חז"ל בגמרא (חגיגה יד:)[ב] ו

אמר ר' עקיבא כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור אל תאמרו מים

מים/ה' שנאמר בתהלים [ג] דובר שקרים לא יכון לנגד עיני :

כאמור באריכות לעיל בהקדמה, זו הזהרת ר"ע לחבריו שנכנסו לפרדס בעלית נשמה לעולם היצירה, להשיג ולתקן בעולם האצילות, והזהיר מהסכנה הגדולה שביצירה שם טוב ורע מעורב, ובקל אפשר לטעות ולהחליף אמת בשקר, ולדמות שגם באצילות יש איזה חילוק וריח בין המאציל לנאצל, והעיצה לזה לשמור עצמו מדבור שקר, ועי"ז יזכה להשגחה וסיעתא דשמיא. ולקמן יבאר שלזהירות משקר צריך זיכור הדמים ביותר.

רבינו מבאר שדברי ר"ע מתחלקים לג', אבן רומז לאמת שבאצילות, ושיש טהור לנכנס לפרדס, ומים מים הוא עולם היצירה שהוא השער לפרדס, ובו מנסים את הנכנס אם יפול לשקר. כי צריך לטהר את הישות העצמית לבטלה לגמרי, ואז ינצל מהשקר, ויתפוס שהאמת היא שבאצילות כל העולם, הוא אצלו ית', כלול בו בבחי' אבן, אב וכן, דהיינו כמו הבן שהוא במח האב קודם הלידה.

ועיין ספר המידות – ערך אמת א. מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם יתברך, עד שילך במחשבתו מהיכל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל, ישמר את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות/ו:

תחילה מבאר רבינו את הסיפא אל תאמרו מים מים כי דובר שקר לא יכון לנגד עיני, ומבאר פגם השקר ומדוע מכונה מים מים, כי השקר בא מעבירות הדמים, ומזה הדמעות שמקלקלות את הראיה, ודמעות הן מים.

והכפל מים מים מורה על פירוד, כידוע שביום השני לבריאה נעשה פירוד בין מים עליונים לתחתונים, ואז נבראה המחלוקת, כמ"ש "ויהי מבדיל בין מים למים", לכן לא נאמר בו כי טוב (ב"ר ד' ו'), וביאור העניין עיין רבינו בחי' (בראשית א' ד')/ו' יום השני לשון שינוי, והוא הסיבה לחלוקה ושינוי. וזה בחי' סכנת הזוגות המבואר בפסחים ק'.

ורבינו מבאר שמשם התהוות השקר, דהיינו כי קודם הפירוד, א"א להתכחש לאמת שהרי היא גלויה, אבל אחר הפירוד והריחוק, יש מקום לשקר לשנות ולהבדיל בין העלול לעילתו, כיון שכבר אינם זה מול מזה להשוותם, אבל מי שמדתו אמת, רואה תמיד בעיני שכלו שאין שום חילוק, גם אחר הפירוד כמו לפניו.

^א תורה זו נאמרה בלילה הראשון של חג שבועות שנת תקס"ג ואחרי שבועות חזר עליה רבינו לפני מוהר"נ שיטב וכתב לפניו מה ששמע (חי"מ ופל"ח) ובשנת תקפ"ד מצא מוהר"נ תורה זו בכת"י רבינו ממש בנוסח אחר והיא בסוף הספר.

^ב עיי"ש שהיא אזהרת ר"ע לד' שנכנסו לפרדס ועי"ש ביאור הכותב על עין יעקב ועיין ספר המדות אמת אות א' וזה בראשית דף כו: ותיקונים דף פ: ודעת ותבונה פכ"א דף עא: ד"ה וזהו

^ג חגיגה דף יד: תנו רבנן ארבעה נכנסו לפרדס ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא. אמר להם רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו בן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאתו אחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום

^ד לשון הגמ' אמר להם ר"ע ורבינו השמיט תיבת להם, נ"ל כי רוצה לומר שהזהרת ר"ע היא לכל יהודי, ולא רק לאותם הנכנסים לפרדס עי"ש קדוש, כי כל יהודי יש לו בחי' של כניסה לפרדס, ורוצה השגחת ה', ולכן צריך להיזהר מאד מדבר שקר, שעל ידו מעביר דמיו ופוגע בראייתו הרוחנית, בבחי' "עיני כל אליך ישברו", כמבואר בתורה עו שבזה תלוי האמונה ובטחון של האדם, וממילא גם השגחת ה' עליו, שהיא בבחי' "ה' צלך" דהיינו עד כמה שאנו משגיחים עליו.

^ה זו גרסת הגמ' מגילה יד: אבל בגרסת התקונים סוף תיקון מ' דף כו: ובפנחס רנח נוסף כאן שמא תסכנו עצמכם. ובגרסת הכת"י ביאר רבינו לפי נוסח זה.

^ו תהלים קא ז'

^ז צ"ע שבדבור אפילו בטעות פוגם ואילו בכתב לכאורה לא פוגם כלל (כמבואר בספר המדות אמת אות נ' השקר אינו אלא בפיו אבל לא בכתב). ועיין לקמן.

^ח רבנו בחי' – ובמדרש (בראשית רבה ד, ו) מפני מה לא נאמר כי טוב בשני לפי שבו נברא גיהנום שנאמר (ישעיה ל, לג) כי ערוך מאתמול תפתה, יום שיש לו אתמול ואין לו שלשום. ועוד דרשו ז"ל (שם) לפי שבו נברא המחלוקת שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים, אמר רב טביומי ומה מחלוקת שהוא לתיקון העולם ולישובו לא כתיב בו כי טוב, מחלוקת שהיא לערבובו של עולם לא כל שכן. וביאור הענין כי השני תחילת השינוי, ולכן נקרא שני, והוא הסיבה לכל חלוקה ושינוי. ומה שאמרו כי המחלוקת וגיהנום נבראו בו ביום להתבונן מזה שכל המעורר מחלוקת נידון בגיהנום, וכיון שמחלוקת וגיהנום נבראו בו ביום למדנו שהוא יום מזיק, ולכן אסרו חז"ל להתחיל כל מלאכה בו ואמרו (זוהר ח"ג רעג.) אין מתחילין בשני, ולכן אסרו גם כן לאכול זוגות כי הוא דבר מזיק, והוא שאמרו (פסחים קט ע"ב) לא יאכל אדם תרי ולא ישתה תרי, והמחלוקת הזו שהיה ביום שני היה תחילת כל מחלוקת וסיבתה,

ולקמן יתבאר שעיקר המכוון הוא לזכות להשגחה, וזה אפשר רק ע"י מדת האמת, כי הקב"ה לא פונה אל הדובר שקר, ועוד כי בבחי' "ה' צלך", ה' פונה אל הפונה אליו. לכן טרח לבאר ששקר פוגם בשני הדברים שהם תנאי להשגחה, דהיינו שנעשה דובר שקר וקלקול העינים דהיינו השגחה.

ורבינו מתחיל לבאר טעם שר"ע הזהיר את חבריו שרצו להיכנס לפרד"ס שיזהרו משקר, **כי השקר מזיק לעינים בגשמיות** לראיה גשמית^ט כפי שיבאר לקמן ע"י הדמעות וברוחניות לראיה בעיני השכל כי השקר הוא עכירות הדמים הפוגם במדמה שבו תלוי עיני השכל, בבחי' **'(ישעיה ג') ומשקרות עינים** [יב']^י רוצה לומר שהנביא נקט פגם העינים, בלשון משקרות דהיינו שקר, לרמוז לפגם שהן גורמות אצל הנמשך ומסתכל באותן בנות ציון המקולקלות. דהיינו שהן משקרות ופוגמות את עיני המסתכל בהן, **כי כשהעינים כהות והראיה חלשה הם משקרין, שאינם מראין הדבר כמות שהוא, כגון על דבר גדול מראה שהוא קטן, ועל אחד שהוא שנים, היפך מן האמת** בין בגשמיות ובין ברוחניות ועל כן אחר כשנכנס לפרדס נכשל בבחי' שאחד נראה לו שנים וטעה שיש שתי רשויות והתפקד. עתה יבאר כיצד השקר מקלקל את הראיה

ומבאר ששקר ועכירות הדמים הם דבר אחד. כי עכירות הדמים היא עכירות הנפש, כי הדבור הוא כח הנפש^י והדם הוא לבוש הנפש. ולכן כדי לדבר דיבור אמת צריך לזכך את הדמים דהיינו הנפש. וזיכוך הדמים היא עבודתו כל החיים, אמנם כפי מה שזוכה לזכך כן זוכה לדבור אמת, וכפי האמת כך זוכה להארת פני ה' והשגחתו. כי אמת היא פנים, כמבואר בתורה קצב ועוד (עיין תורה מז מדת "ואמת" שבי"ג מדות של רחמים נמצאת בי"ג תקוני הזקן בלחיים הפנוי משיער והם נקראים פני ה' לכן הארת פני ה' שהיא השגחתו ית' ברחמים תלויה במדת האמת ועיקר ההשגחה היא שזוכה למידת ההסתפקות ושובע, כמבואר שם, וכן יתבאר כאן לקמן שהצמאון בגלל השקר. פנים לשון פניה וזהו שאמת נקרא פנים כי פנים דקדושה הם פנים שפונות אליו ית' אל האמת בחי' פנים בפנים אמת לאמת. אבל שקר הוא עורף, שפונה עורף מהאמת וממילא הוא ית' פונה עורף אליו.

וזהו שמבואר בתורה סז תנינא ששבו העבים זה לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות עננין דמכסין על העינים המבואר בזוהר שהם היצה"ר רומי רבתי ורומי זעירתא.

כי העינים נעשו כהות מן הדמעות, כמאמר חז"ל (שבת קנא ע"ב) וישבו העבים אחר הגשם [טז']^י זה הראות שהולך אחר הבכי^י עפ"י הפשט מבואר שם שברוב בכי נגרם חלשות

^ט צ"ע לעניין שלנו למאי נפ"מ ראייה גשמית. דלכאורה אדרבה טוב שתתקלקל שעי"ז מתגברת הראיה הרוחנית.

^י בתקפא כתוב ישעיהו יג ובתשכס תוקן

^{יא} ישעיה פרק ג (טז) ויאמר ידוד יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטות ונטויות גרון ומשקרות עינים הלוח וטפוח תלכנה וברגליהם תעכסנה: פרש"י לשון הבטה. דבר אחר צובעות עיניהם בסיקרא ובכחול ועין שבת סב: ויומא ט: דהוה מלאן כוחלא לעיניהו ומרמון. רד"ק – ומשקרות עינים – כלומר רומזות להם עיניהן שילכו אחריהן לבית, ותרגום עין שופתו עינא דשקרתיה, ורז"ל פירשו שהיו הולכות עקב בצד גודל: (שופתו הכוונה לפסוק באיוב עין שופתו ולא תוסיף וכו' והתרגום יונתן – עינא סקרתיה.

^{יב} פרש"י לשון הבטה. דבר אחר צובעות עיניהם בסיקרא ובכחול ועין שבת סב: ויומא ט: דהוה מלאן כוחלא לעיניהו ומרמון.

^{יג} הפסוק שם מדבר מבנות ירושלים שהיו צובעות את עיניהם ומביטות בבני ישראל להכשיל בני ישראל והוא פגם הברית בחי' פגם המלכות שאינה ממליכה את בעלה אל מזנה בעיניה וזה עיקר הכוונה כאן שעושה פירוד בין זו"ן בחי' מים מים

^{יד} עיין תורה קעג הדבור הוא הנפש ממש. ועיין לעיל תורה לא לשון מוהרנ"ת ותורה צח תנינא (להבין הענין עיין ערבי נחל ויקהל דרוש א' ועי"ש וישלח דרוש ב' בשם הבעש"ט עה"פ נפשי יצאה בדברו)

^{טו} (קהלת יב-ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות וישבו העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי אמר שמואל האי דמעתא עד ארבעין שנין הדרא מכאן ואילך לא הדרא ואמר רב נחמן האי כוחלא עד ארבעין שנין מרווח מכאן ואילך אפילו מליא כאביסנא דגירדאי אוקומי מוקים ארווחי לא מרווח מאי קא משמע לן דכמה דאליס מכוחלא טפי מעלי ר' חנינא שכיבא ליה ברתיא לא הוה קא בכי עלא אמרה ליה דביתיהו תרגולתא אפיקת מביתך אמר לה תרתי תכלא ועיורא סבר לה כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן קצרתה שש דמעות הן שלש יפות ושלש רעות של עשן ושל בכי ושל בית הבסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות.

^{טז} קהלת יב ב'

^{יז} קהלת פרק יב (א) וזכר את בוראיה בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ: (ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושבו העבים אחר הגשם:

רש"י – וישבו העבים אחר הגשם – תבוא כהיית המאור אחר דמעת הבכי מכמה צרות שעברו עליו:

^{יח} הגמ' שם מבארת כמה פסוקים בקהלת פרק יב וביניהם פסוק זה ופרשו שהעבים הם קלקול הראות והגשם הוא דמעות היורדות מחמת בכי. דהיינו שאחרי הבכי נעשים כמו עננים על העינים כי מתקלקלת הראיה מחמת הדמעות.

רש"י – וישבו העבים – חשכת עינים יבא ויכסה המאור, אחר שירבה בבכיה בוקנותו מחמת תשות כח, וצרות רבות עליו:

הראיה. ודמעות הן ממותרי המרה שחורה [יט], שהטבע דוחה אותם לחוץ דרך העינים שכך טבע הקב"ה בטבע האדם שהבכי דוחה את העכירות הדמים שבמרה שחורה אל העינים ויוצא לחוץ. והמרה שחורה, היא שואבת מעכירת הדמים שבטחול שהוא מנקה את הדם ולכן בו מתנקז עכירת הדם/כ. ועכירת הדמים הוא ע"י השקר. כי א"א לדבר שקר עד שיעכר את דמיו. ואמת א"א לדבר כ"א כשמזכך מקודם את הדמים עיין תורה קיב והמשכיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו שיזכה פעם אחד כל ימי חייו לדבר דבור אחד של אמת לפני ה' כראוי. כי עיקר הדיבור הוא הנפש/כא, כמ"ש (ש"ה ה') נפשי יצאה בדברו/כב כי בדיבור מוציא האדם חלקי רוחו מכח לפועל, ובורא כח רוחני, אם דיבר אמת הוא מלאך קדוש ואם דבר שקר נברא סט"א/כג. והנפש הוא הדם, כמ"ש (ויקרא יז)/כד כי

יט שביילי אמונה נתיב ד' שבייל א' לרבי מאיר אלדבי (בדפוס וורשא תרפ"ד דף לז): סוף ד"ה וחוש הראות. ועיין לעיל תורה לו אות ד'

כ עיין ספר נפוצות יהודה מוסקטו דרוש ט' אדם עולם קטן (בדף כד: מהדר' תרלא) (ובדף עז במהדר' תשס) – וזימן הטחול לנקות הדם מן השחורה וכו'....ועל דרך זה שיחסו השחוק לטחול עם היות הטחול משכן לשחורה המולידה עצבון והנסיון הוכיח כי האדם אשר לו טחול גדול הוא עצב והפך זה למי שהטחול שלו קצר ודק וסבת זה לפי שהטחול מנקה המותרות מן השחורה והיות הגוף מנוקה מן השחורה כראוי שלא ישלם זה רק בהיות הטחול בריא בכמותו ואיכותו והנחתו אז יהיה שמח וטוב לב.

כא צ"ע א"כ מדוע בספר המדות אמת אות נ' השקר אינו אלא בפיו אבל לא בכתב. הרי מבואר בתורה קעג שְׁהִכֹּתָב נֹתֵן נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַקֶּתֶב וְגַם פְּנִימִית נַפְשׁוֹ. וצ"ל כיון שהדיבור הוא הנפש נמצא שבכתב נותן את הדיבור בכתב, נמצא שהכתב לא פוגם בדיבור אלא רק להפך הדיבור פוגם בכתב. עוד עיין ספר המדות עם המראה מקומות המבואר מה שהביא ראייה מב"ב טו. ומהרש"א שם. גם עיין שו"ת פני יהושע ח"ב פד. לעומת זה עיין ב"ב קעב. ביד רמה ורבנו גרשם שם שגם בכתב נחשב שקר ועיין בזה אריכות בכלי חמדה פרשת וזאת הברכה אות ג', שמזכיר שם גם את דברי רבנו בספר המדות ומהרש"א וחולק. (עיין עלים לתרופה (בעלו) גליץ א' תמו וישלח תשפ"ה מדור עלי דף) ולמעשה נראה לחלק בין המבואר בתורה שלנו לעניין עכירת הדמים לעניין העכירה, שגם החולק על רבנו בזה יודה שבכתב לא מעכיר את הדמים כנ"ל.

כב עיין ערבי נחל פרשת וישלח דרוש ב' (דף רנב מהדר' ווערנער) ואמר עוד, נפשי יצאה בדברו כו', כי הנה כ' הבעש"ט זללה"ה (ואתחנן מקור מים חיים אות כט) כי ענין רוח האדם בקרבו וחיות שלו הוא כח הדיבור אשר בקרבו וכמשה"כ בראשית ב' ז' ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה ומתרגמין לרוח ממללא, ולפי"ז כשהאדם מדבר דיבורים אזי הדיבורים ההם הן הן חיותו ויוצא חיות שלו באותן הדיבורים, רק שלהיות חיות האדם דבוק תמיד בשורשו לכן הדיבורים ההמה עצמן ממשיכים עליו משרש חיות חדש ועי"ז חי תמיד אף שבכל דיבור יוצא חיותו מקרבו רק כל דיבור עצמו מביא לו חיות חדש עכ"ד:

עיין ערבי נחל פרשת ויקהל ריש דרוש א' (דף תכט במהדר' ווערנער) – כתבו הקדמונים (ספר העיקרים מ"ג פ' ב-ה) כי הנשמות ניתנות באדם, והוא בכח, וניתנת לו להוציאה מכח אל הפועל. ולהבינך ענין זה בבירור כך הוא, עיין מ"ש בפ' וישלח מהשייך לזה ונבאר עתה כל הדברים היטב, הענין הוא, כי יש באדם נפש רוח נשמה, ונשמה לנשמה. והענין, כי חלק הנפש היא כח המעשה הניתן באדם, כי דומם אין לו תנועה ולא יעשה מאומה, וניתן באדם נפש חיה ועי"ז יש לו כח לעשות כל מה שחפץ. הרוח, הוא כח וחיות מאת ה' ניתן באדם אשר בכחו יוכל לדבר, ולזה מתרגם לרוח ממללא. נשמה, הוא חיות וכח מאת ה' אשר בו יחשוב האדם כל מה שחפץ, והוא מעולם המחשבה. נשמה לנשמה, הוא השכל שניתן באדם חיות וכח מאת ה' אשר בו ישכיל בכל המושכלות, כל אחד כפי ערך שכלו כך ישכיל. הרי אלו ארבעה מיני חיות באדם, ואחרי מותו הגוף כלה ולא נשאר רק ד' חלקי נשמה הללו כי זה כל האדם, אבל הגוף אינו רק לבוש שפושטין אותו. ואמנם כל אלו החיות ניתנו באדם בכח והוא יוציאם לפועל:

ולהסביר דבר זה נדבר מאחד וממנו תדין על כל הד' חלקים, ונדבר מחלק הרוח ממללא, הנה ניתן באדם כח וחיות שעל ידו יש לו כח לדבר בכל עת שירצה, הרי זה בכח, וכאשר מדבר דבר הרי הוציא חלק מהרוח לפועל והוא הוא עצמיות חיותו ונשמתו כמשה"ה (שיר השירים ה', ו) נפשי יצאה בדברו, שכל דיבור שיוצא מפי האדם הוא אבר וחלק מנשמתו אשר הוציאה לפועל עתה, וכן בכל מעשה ותנועת שמתנועע מוציא חלק נפשו לפועל וכן בכל מחשבה שמהרהר ומחשב מוציא חלק נשמה לפועל, וכן בכל מושל שישכיל ומחדש איזה שכל מוציא לפועל אבר וחלק מן נשמה לנשמה: וזו, כי כל דבר שהוא בכח מקבל שינוי והתהפכות, אל אשר יחפוץ יטנו, ולפי זה, מיד כשהאדם מדבר איזה דיבור וכן בשכל ומחשבה ומעשה כאשר הקדמנו שכל מה שנסביר בחלק א' ממנו תדין על שאר חלקי הנשמה אזי הוציא חלק ההוא לפועל אזי מיד נבדל חלק חיותו ההוא והולך למקומו למעלה, דהא עיקר ביאתה לזה העולם איננו רק בעבור הוציאה לפועל, וכאשר יצאה לפועל אין לה להיות עוד בזה העולם: וזהו ענין אומרים ז"ל שמהמצועה שאדם עושה נברא מלאך קדוש ובא מיד לפני ה' ואומר פלוני בנך עשאני. ענין בריאת הנמצא הקדוש הזה הוא חלק מנשמתו אשר יצאה לפועל ומיד פורח למעלה כי אין לו להתעכב עוד בזה העולם אחרי שגמר פעולתו אשר בשבילו בא הנה. ולפי שהדבר אשר הוא בכח מקבל שינוי והתהפכות כאשר אמרנו, לזאת הנשמה ביד האדם כחומר ביד היוצר אל אשר יחפוץ יטנו וכל אשר חפץ יעשה ממנה, ולכן כשמדבר האדם דיבור קדוש כתורה ותפלה ודומיהן, ולפי שאורייתא וקב"ה חר, הרי עשה החלק כהכלל ונעשה ממנה אלהות כביכול, וכאשר מדבר דברים אסורים כלשון הרע ורכילות ודומיהן או דברים בטלים שהם דיבורים אשר אין צורך לאדם לדברם כלל אחז"ל שעבר בעשה ולא תעשה כל עבירה היא קליפה וסט"א. נמצא עשה מנשמתו וחיותו סט"א, כי דבר שהוא בכח מקבל שינוי מן הקצה אל הקצה וכאשר יצא לפועל כך נשאר לעולם והתורה ניתנת בעבור זאת להאדם כדי שידע ע"י מה יניח נשמתו באלהות וע"י מה נעשה ממנה סט"א ח", וכל זמן שהנשמה מלובשת תוך הגוף אין האדם מרגיש בזאת, ואחרי הפטירה במקום שהניח כל ימיו חלקי נשמתו שהם המעשים והדיבורים והמחשבות והשכליות שם ימצאנה עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע כי אין חשבון ודעת בשאול כו':

כג עיין ספר המדות אמת אות ח' מרוח פיו של השקרן נעשה היצאה"ר.

כד ויקרא פרק יז (יא) כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתי לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש ויכפר: ... (יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת:

רש"י – (יא) כי נפש הבשר – של כל בריה בדם היא תלויה ולפיכך נתתי על המזבח לכפר על נפש האדם. תבוא נפש ותכפר על הנפש:

הדם הוא הנפש דהיינו שהנפש מתלבשת בדם ומשפיעה עליה ומושפעת ממנה. **נמצא כשאומר שקר יש לו עכירת הדמים, ומזה באה המרה שחורה** היא הטחול שממנו העצבות כמבואר בתורה כג אות ב' ואות ו' ^(כ"ה) לכן העצבות נקראת מרה שחורה, **וממותרי המרה שחורה נתהוו הדמעות** כי מרה שחורה מנקה את הדם ע"י ששואבת אליה את העכירות, והדמעות הן העכירות **ועי"ז העינים כהות**. וזה ששקר מעכיר את הדמים ונעשה דמעות, זה בחי' **(איוב ל') ^(כ"ו) הקוטפים מלוח עלי שיח** הוא פסוק בו איוב מתאר את האנשים המבזים אותו מאחר שירד מגדולתו, עד כמה הם פחותים, שמאכלם אינו ראוי לאכילה ^(כ"ז), ורבינו דורש **מלוח, זה בחי' דמעות, שהם מים מלוחים, שבא ע"י שיחה** דהיינו ע"י דיבור שקר. נמצא שאיוב גם רמז על דברי המבזים אותו שהם שקר: וזה בחי' מה שאמר ר"ע לחבריו **אל תאמרו מים מים, שהוא אזהרה על שקר, כ"ח** (כמו שסיים שם שנאמר **דובר שקרים לא יכון וכו'**) **מים מים, הם בחי' שקר, שהוא בחי' דמעות, שהם מים מלוחים. כי השותה מים מרוה צמאונו, אך השותה מים מלוחים, לא די שאינו מרוה צמאונו, אלא שמוסיף צמאון על צמאונו ^(כ"ט), עד שצריך לשתות מים אחרים, לכבות צמאונו, וע"כ נקרא השקר מים מים ^(ל'). וזהו אל תאמרו מים מים, שהוא השקר, שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני** נמצא השקר מונע את השגחת הש"י עלינו ובלא השגחה נעשה הסתרה שגורם לריחוק ממנו ית' ונעשה נגדיות הרצון ורע ושקר וטומאה:

שפתי חכמים על רש"י – נקט לשון תלויה להורות שאין הנפש מונחת בדם כי נפש אין בה ממש ואין שייך בה לשון הנחה כי אם לשון תלויה כלומר שקיומה אינו אלא בדם כי בהעדר הדם תפסד הנפש.

רש"י – (יד) דמו בנפשו הוא – דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא – הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר. נפש לשון נקבה:

רמב"ן – ועל דעתי, הזכיר הכתוב בדם שלשה דברים והם טעם אחד – אמר תחילה (פסוק יא) כי נפש הבשר בדם היא אחר כך הפך ואמר כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא, לומר כי הדם הוא הנפש והנפש היא בדם ששניהם מעורבין יחד, יהיה זה כענין יין המזוג במים שהמים ביין והיין במים כל אחד בחבירו ואח"כ פירש כי הדם הוא הנפש עצמו, לומר שהיו לבשר אחד לא יתפרדו לא ימצא דם בלא נפש ולא נפש בלא דם כידוע ברוח אשר תחילתו מן הלב שהוא היולי לרוחות כולן, וממנו יבא הזון שעושה הדם והדם הוא המולידו והמקיימו, כענין הגולם והצורה בכל בעלי הגוף שלא ימצא האחד בלתי האחר:

דברים פרק יב (כג) **רק חֶזֶק לְבָלְתִּי אֶכֶל הָדֶם בִּי הָדֶם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכֵל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר:**

^{כה} **וזהר רע"מ פנחס רכו:** ועיין תיקון כא דף מט: קדרותא וליצינותא מטחול איתנייהו.

^{כו} **איוב פרק ל** (ד) **הַקּוֹטְפִים מִלֹּחַ עָלַי שִׁיחַ וְשָׂרֵשׁ רְתָמִים לַחֲמִם:**

מצודות דוד (ד) הקוטפים – היו תולשים למאכלם עשב מלוח ועלי אילן ושורש רתמים היה לחמם ומוזג עם כי הדברים האלה אינם נאותים למזון האדם:

^{כז} **שם באיוב פרק כט** מרוב צערו מתגעגע להיותו עובר ואומר מי יתנני ירחי קדם ומוסיף ומתאר את מעלתו והחסדים שהיה עושה בימי עשרו והכבוד שזכה בו קודם שאיבד כל אשר לו ואח"כ בפרק ל' מתאונן על מצבו הרע שאנשים פחותים מבזים אותו אנשים שמאכלם אינו ראוי לבני אדם ונקט לשון האוכלים מלוח עלי שיח.

ונ"ל שרבינו מצא כאן רמז למעלת קודם הבריאה לעומת חסרון אחר הבריאה – כי מי יתנני ירחי קדם דהיינו בחי' קודם הבריאה, והקוטפים מלוח עלי שיח רומז לבריאה, כי **קוטפים** לשון קוצר דבר ממקום גידולו דהיינו הבריאה לשון חיתוך כמ"ש לברוא את היער. **מלוח** הוא עולם השקר שנברא, וזה נעשה **עלי שיח** דהיינו ע"י דבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. ועיין בהקדמה לתורה מה שהארכנו בזה לבאר שיחתו של הקב"ה שבה ברא את העולם הנפרד ממנו.

^{כח} ביאור מוהר"ן בתקפא

^{כט} ילקוט שמעוני ישעיהו פרק כא רמז תכא ולקמן בתורה סה אות ד'

^ל **הצמאון** הוא חוסר רווה ושובע ועיין תורה מז שע"י שקר אין לו שובע, כי השובע הוא מהארת מדת ואמת שהיא פני הש"י. לכן עכירת הדמים שהיא מהשקר היא הסתרת פני הש"י וממילא אין שובע.

והתהוות השקר, שהוא הרע, שהוא הטומאה, הוא מחמת הריחוק מאחד כי שם בשרשו קודם הפירוד בין הבורא לנברא שם הכל אחד ולא שייך לשקר שהרי האמת בגלוי ואין שני שיתנגד ושם הכל קדוש. אמנם זה בעצמו בחי שרש לשקר מצד ששם באמת אין חילוק בין זהב לכסף כמבואר בלק"ה [א*]/כ.

מאחר שהזכיר שקר רע וטומאה והולך ומבאר תחילה את הרע ואח"כ השקר ואחריו את הטומאה **כי הרע הוא נגדיות, למשל כל מה שהוא נגד רצונו של אדם הוא רע** דהיינו רע לאדם וכל מה שנגד רצונו ית' הוא רע ממש. ובאחד אין שייך נגדיות כי אין שני שיתנגד, אלא כולו טוב. וזה שאמחז"ל (פסחים נ')^א ביום ההוא יהיה ה' אחד וכו' [י"/י], רצו לומר שיהי' כולו הטוב והמטיב, כי באחד אין שייך רע כי לעתיד לבוא יתבטל הפירוד שהוא רק בעוה"ז, ויחזור הנברא להכלל בבורא, כל אחד כפי השתדלותו בזה בעוה"ז. וע"כ לעתיד לבא יקוים שפת אמת תכון לעד (משלי יב)^ב כי בהתגלות האמת ממילא הלשון מדברת שפת אמת^ב וכמו שהיה בתחילת הבריאה^ב שכולם דברו לשה"ק שהיא שפת אמת, כי יהיה אז כולו אחד כולו טוב.

עתה יבאר ענין השקר הנ"ל

כי אמת הוא אחד, למשל, על כלי כסף כשאומרים עליו שהוא כלי כסף, הוא האמת, אבל כשאומרים עליו שהוא כלי זהב, הוא שקר. נמצא שהאמת הוא אחד, כי א"א לומר אמת רק שהוא כלי כסף לא יותר. אבל השקר הוא הרבה, כי אפשר לומר שהוא כלי זהב, וכלי נחושת^ט, ושאר שמות נמצא שהשקר הוא בבחי' בקשו חשבונות רבים (קהלת ז') כי למה שיאמר זהב על כלי כסף אלא בגלל איזה חשבונות שאינם אמת^א. והעניין כי אמת אינה דבר פשוט כי נבחנת

^א עיין לק"ה בהמה וחיה טהורה ד' כג שרש השקר בקדושה

^ב ליקוטי הלכות יו"ד – הלכות סימני בהמה וחיה טהורה הלכה ד אות כג – שאין לך דבר שלא יהיה לו שרש למעלה, ועל – כן גם השקר בהכרח שיהיה לו איזה שרש ואחיזה, כי הלא אמת הוא ההפך ממש מן השקר, אף שרש אחיות השקר הוא מבחינה הנ"ל, מבחינת הראשית של כל הדברים שבעולם, כי מחמת שבראשית שרש כל הדברים, שם הכל אחד בלי הבדל, נמצא, ששם אין הבדל כלל בין כסף ובדיל ונחשת וזהב. וכן בין מספר מאה לאחד וכו'. על – כן משם נשתלשל בכמה השתלשלות אחיזה להשקר שיש לו כח להפך את הדברים לומר על בדיל שהוא כסף ועל נחשת שהוא זהב ועל מאה מאתים וכיוצא בזה לאין קץ, כי הכל נמשך מחמת שבהשרש בראשיתם באמת אין הבדל ביניהם, כי שם הכל אחד וזה עקר תכלית האמת ומשם נשתלשל אחיזה להשקר להפך מהפך אל הפך לומר על בדיל שהוא כסף וכו', אבל משם בעצמו עקר הכנעתו, כי בודאי עקר האמת הוא התכלית, דהיינו לידע השרש והתכלית של כל הדברים ששם הכל אחד בלי הבדל, שזה עקר תכלית האמת, דהיינו לידע שזה יתברר ברא כל דבר ולהפיר אותו יתברר על – ידי כל דבר שבעולם,

^ג (זכריה יד-ט) "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", אטו האידנא לאו אחד הוא? אמר רבי אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמטיב. "ושמו אחד", מאי אחד אטו האידנא לאו שמו אחד הוא? א"ר נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה" ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד, נקרא ביו"ד ה" ונכתב ביו"ד ה". סבר רבא למדרשה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב.

^ד זכריה יד ט

^ה זכריה פרק יד (ט) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

רש"י – יהיה ה' אחד. שכל האמונות שאין להם תורה האמתית יעזבו הבליהם ויודו לו שהוא אחד ואין עמו אל נבר : ושמו אחד. שיהא שמו נזכר בפי כולם :

^ו משלי פרק יב (יט) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר:

רש"י – שפת אמת תכון לעד. תתבסס ותקיים: ועד ארגיעה. למעט רגע הוא כלה והולך שהשקר אין לו רגלים:

^ז כמו שנתבאר בתורה לו שהלשון היא התבטאות של המדה השולטת באדם.

^ח עד דור הפלגה, כמ"ש בראשית פרק יא (ו) ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות ועתה לא יפצר מהם כל אשר יזמו לעשות:

^ט מתדצו - נחשת

^י צריך להבין הא דמותר לשנות מפני השלום מה גדרו – עיין יבמות סה: – וא"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום שנאמר אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ונאמת יעקב לא לזיו. ר' נתן אומר מצוה שנאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאלו והרגני וגו' וכתיב ויאמר ה' עגלת נקד תקח נידק ואמרת לזכור וגו' הקצ"ה לזה לשנו. דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי שנה אחרת לשון זיו וכשגלה הקצ"ה הדבר לאכזרה כתיב למה זה אחקק שנה וגו' ואני זקנתי ושנה הדבר מפני השלום:

לפי הכוונה הפנימית של האדם שתלוי בזיכור דמיו. ולפעמים מצווה לשנות מהאמת בשביל השלום דהיינו שלפעמים האמת מתלבש בשקר, ואעפ"כ היא האמת שסופה להביא לשלום שהוא חיבור, ואעפ"כ לא הותר הדבר אלא נדחה מחמת השלום. ובפרט הרגיל בשקר צריך להחמיר בזה יותר לא לשנות אפילו מפני השלום/י^א ובשלום בית אפשר שיש להחמיר וכן לשנות, בבחי' עבירה לשמה. נמצא שבאמת צריך חשבונות רבים כדי לצאת חובת האמת אע"פ שהאמת אחת. ובדבר הזה אפשר לטעות הרבה ולבקש חשבונות של טעות מחמת עכירות הדמים.

ובשביל זה לעתיד לבוא יתבטל הרע כשתמלא הארץ דעה את ה' ודע היא חיבור אליו ית' שעי"ז יחזור הכל לבחי' אחד, ויתבטל ההתנגדות, ויתבטל הרמעות/י^ב כי יתבטל השקר ועכירות הדמים. כמ"ש (ישעיה יא) י^ג לא ירעו וכו', היינו ביטול הרע, וכתוב (שם) י^ד וגר זאב עם כבש ונמר

מבואר שמצווה לשנות וממה שגם הקב"ה שינה וחותמו אמת הרי שזה בעצמו האמת. אבל לגבינו עיין **נעם אלימלך** ריש פ' תולדות דזהו מה שאמרו גדולה עבירה לשמה וז"ל – והצדיקים הנשמרים מעבירות לפעמים עושים עבירה לשמה כמו שמצינו מותר לשנות מפני דרכי השלום. עוד עיין **בהשל"ה הק'** סוכה נר מצוה אות נה אע"פ שמצווה לשנות מפני השלום מכל מקום אם יוכל לעשות המצאה שיפוס זה שכנגדו בלי לשנות אזי מדבר שקר תרחק. ועיין **בעש"ט עה"ת פ'** משפטים אות י' מי שרגיל לדבר שקר תשובתו שלא ישנה אפילו מפני השלום. עוד בעצם הגדר מתי מותר עיין **ספר חסידים** סימן תכו דלא התירו לשנות אלא בדבר שכבר עבר אבל לא יאמר שאין לו לתת למי שחושש שלא יחזור. (ועיין **מג"א** סימן קנו ס"ק ב שפסק בספר חסידים ופמ"ג שם ואלוהיה רבה ועיין חת"ס שו"ת חו"מ סימן נט אבל עיין מ"ב סימן קנו ס"ק ד' שנשאר בצ"ע על המג"א הנ"ל וכן בספרו שפת תמים הלכות שקר בפ"ו שם כתב שמותר לשנות ולא חילק בין עבר לעתיד) וכן משמע **ברמב"ם גזילה ואבידה** יד יג שאחר שיש מריבה מותר לשנות. וכן משמע **בבעש"ט עה"ת** כי תצא אות כא שהתירו לשנות בשדוכין רק אחרי שכבר יש קטטה והטעם דהוא חלק לסט"א כמו מים אחרונים כיון שקשה לזווגם בקריעת י"ס. ועיין **ספר חסידים** מהדורת ברלין תרנא שם בסימן תתנרלא ביאר יותר את דבריו שטעם שאסור רק בעבר כי בלעתיד מרגיל אבל בעבר לא ירגיל לבא לידי שקר. ועיין **ים של שלמה** יבמות פ"ו דין מו שהתירו רק באקראי באופן שלא יבוא להרגיל לשקר. עוד עיין **שערי קדושה** לרבינו יונה שער ג' מש"כ לגבי שינוי שאין בו תועלת ולא הפסד לזולתו. ועיין בספר **סדורי של שבת** ח"א שרש א' ענף ד' דלא התירו שקר ממש אל לשנות באופן שמשמע כאילו אמר שקר וכן כתב הערוך לנר בסוגיא דיבמות שם אבל **הפנץ חיים** הלכות רכילות כלל א' אות ח' כתב שמותר לומר שקר גמור מפני השלום. ובאמת צ"ע (קושית ר"א) הרי ביבמות הנ"ל הקב"ה ציוה לשמואל לשנות בדבר שהוא להבא אם ימצאנו שאול יאמר לו שהולך לזבוח זבח. ונ"ל שאינה קושיא כי שם היה משום פקוח נפש. אלא שא"כ צ"ע מה הראיה משם שמצווה לשנות מפני השלום. ומצאתי לערוך לנר שמקשה זאת ותירץ שזה למ"ד בסוף נויר שגם בהדיק המצוי אין סכנה לעוסק במצווה לכן כל החשש היה מפני השלום עם שאול. ועי"ש שכתב שלשנות אין הכוונה לשקר אלא רק לגנוב דעת ושכן מצא בריטב"א. ועיין שרגא נהורא על יבמות שדוחה קושית פקוח נפש כי אם אינו היתר גמור לשנות לא היה מצווה הקב"ה לשנות אלא מצילו בדרך נס.

עוד עיין ברית כהונה להחיד"א שכתב מה שהתירו לשנות במסכתא לומר שאינה שגורה אע"פ שבאמת שגורה בפיו שאני התם דהוא משום ענוה שהיא גדולה מהשלום משמע שבה"ג מפני השלום אסור. (דהיינו שהי הקשה לו הרי זה לא מפני השלום) **ונ"ל הטעם** שהתירו דווקא מפני השלום כי שלום מחבר בין הפכים כמבואר בתורה פ' ממילא השקר אינו גורם פירוד אלא חיבור סותר עמ"ל לבנות. אבל עיין **מכתב מאלוהיה** (ח"א עמ' 94) שאמת נבחן עפ"י סופו. ובוזה מבארים את מעשיו של יעקב אבינו עם עשוי בברכות ועם לכן במקלות ועם עשוי כשחזר לארץ וא"ל שיפגשו בשעיר ואת מעשה בני יעקב עם אנשי שכם. וכן איתא בחז"ל עוד אופנים שהתירו לשנות כגון כתובות יו. כיצד מרקדין לפני הכלה לדעת בית הלל מותר לשנות. ולמדו מהלוקח מקח רע מן השוק ואינו יכול להחזירו ישבחנו לפניו. (דאי יכול להחזיר אסור דלא תעמוד על דם רעך). ומעשה בסנהדרין יא שרבי יהודה הנשיא אמר שמי שנודף ממנו ריח ממנו שום שיצא ויצא רבי חייא כדי לא לבייש את זה שאכל שום. ובאבות דר"נ פ"ב מ"ג כיצד אהרן הכהן עשה שלום בין אדם לחבירו שאמר לכל אחד דברים שלא היו, כמה חבירו מצטער והמדרש אומר על זה תורת אמת היתה בפיהו וכו' (מלאכי ב'). ועיין **ספר משפטי השלום** להרב יצחק סילבר בחלק אמת קנה פ"ד מדף כה כו מאריך מאד בכל אופני ההיתר והמצווה לשנות מפני השלום והם רבים מאד צריכים לימוד ארוך. כגון שמותר לשנות כדי לעשות נחת רוח לאדם הנצרך לזה או לנחם עצובים ושבורי לב וכדי להציל אדם מבושה וכו'. ולפ"ז מובן ההגדרה של המכתב מאלוהיה. ולפ"ז הגדרת השלום צריך לומר שהיא רחבה מאד. אמנם עי"ש פ"ה ס"ו שאין זה בגדר הותרה אלא בגדר דחוייה. ואחרי כל זה צ"ע כוונת רבינו בספר המדות ששקר אפילו בטעות מזיק לרוצה ללכת מהיכל להיכל. (ועל פני השטח נראה שהחסידות החמירה בזה יותר מהפושטנים ומרבינו נראה עוד יותר שצריך להיזהר כמה שיכול לא להגיע לצורך בהיתר של מפני השלום אבל כשמוכרח אזי כנ"ל גדולה עבירה לישמה.

^א **כנ"ל בשם הבעש"ט** וצ"ע מי לא נקרא רגיל כיון שאיש אמת זוכה לשובע כמבואר בתורה מז ובטל מנו הצמאון כמבואר כאן א"כ רובא דעלמא לא נקיים משקר כמבואר שם בתורה מז שאם מרגיש רעב סימן שיצא שקר מפיו.

^ב **עיין זוהר בראשית כו:** הנ"ל המבאר דברי ר"ע הנ"ל שם מבואר סוד שתי הדמעות שמוריד הקב"ה לים הגדול ומבואר שם שהם מחמת חטא העגל ומשמע שם שקודם החטא לא היו דמעות. והיינו כי פסקא זהמתם כשבאו להר סיני כמבואר בכלבו על ההגדה אילו קרבנו להר סיני ולא נתן לנו את התורה וכו' דבטל הספק מליבם כשבאו להר סיני. והספק הוא בחי' דמעות בחי' דימוע לשון ערוב כמבואר במשנה תרומה. כי רק מחמת החטא נאחו תוקף הדין בבחי' עיני ה' ונמתק ע"י שמוריד שתי דמעות לימה רבה כמבואר בברכות נט. ובתורה רנ. עי"ש ומה שכתבנו בהקדמה לתורה שלנו בזה.

^ג **ישעיה פרק יא** (טו) לא ירעו ולא ישיחיתו בְּכָל הָר קִדְשִׁי כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' כְּפִימִים לִפְנֵי מְכֻסִּים: (ס)

מצודת דוד – לא ירעו. הנחשים הרעים לא ירעו עוד ולא ישיחיתו את מי : **כי מלאה וכו'.** ובעבור זה יהיה הטובה הזאת : **כמים לים מכוסים.** מקום המים קרוי ים והמים ממלאים אותו המקום עד שלא יראה הקרקע ואמר כמו שכל היה מכוסה במים כן יהיו כולם מכוסים וממולאים בדעה :

^ד **ישעיה פרק יא** (ו) וְגַר זָאב עִם כְּבֶשֶׂת וְנָמֵר עִם גְּדִי יִרְבֹּץ וְעֹגֶל וּכְפִיר וּמִרְיָא יִחָדוּ וְנָעַר קֶטָן נְהָג בָּם:

עם גדי וכו' היינו שלום שמחבר הפכים כמבואר בתורה פ', **היינו בחי' ביטול ההתנגדות** עיין תורה יד אות יב/טו. **וכתיב (שם כה)/טו ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים/יז**, היינו **ביטול הדמעות שהם בחי' שקר כנ"ל (יח)/טו**. **כי אז יהיה ה' אחד ושמו אחד שהוא כולו טוב כולו אמת כנ"ל**. **וע"כ לעתיד לבא יתבטל הטומאה** כי יחזור להיות רק קדש כמו שיבאר לקמן, **כמ"ש (זכרי' יג)/כ** ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. **כי אז יהיה כולו אחד, כמ"ש (איוב יד)/כא** מי יתן טהור מטמא לא אחד דהיינו שטהור הוא רק כשיש אפשרות לטומאה וזה רק כשלא אחד דהיינו כשאין תפיסה באחדותו ית'. **בפני' שעיקר אחיזת הטהרה והטומאה, הוא מבחי' התרחקות מאחד:**

עתה יבאר ענין הטומאה הנ"ל

כי קודם הבריאה [בג] לשון חיתוך כמו לברא את היער עיין פרש"י יהושע יז טו, כשהיה הבריאה בכח כביכול כמו הבן במח האב, קודם שהוציא אל הפועל/כד, היה כולו אחד, וכולו אמת, וכולו טוב, וכולו קודש, אפי' שם טהור לא היה שייך לומר, כי טהור אין שייך אלא כשיש טומאה, כמ"ש (יחזקאל לו)/כו וטהרתים/כז מכל טומאותיכם. אבל כשכולו אחד אין

מצודת דוד – וגר זאב. אף החיות לא יטרפו טרף והזאב ידור יחד עם הכבש ולא יטרפנו. יחדו. ירבעו יחדו ולא ירעדו זה מזה : נוהג במ. ולא יזיקו את הנער :

^{טו} **תורה יד אות יב** – ועל – ידי השלום זוכין לתפלה, ועל – ידי – זה זוכין לשלום הכללי, שלום בכל העולמות. ואזי כשזוכין לשלום הכללי, אזי יתבטל כל המשא ומתן מן העולם, כי כל המשא ומתן שבועלם הוא מהעדר השלום, כי אי אפשר שיהיה רצון המוכר והקונה שזה, כי זה רוצה למכור וזה רוצה לקנות; ואם היה רצונם שזה לא היה אפשר שיהיה נעשה שום משא ומתן:

נמצא, שכל המשא ומתן והסחורות הוא רק על – ידי בחינת מחלקת, שאין שלום בין הרצונות. וזה בחינת (בראשית י"ג): "ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט, והפגעני אז בארץ"; "בפעני" זה בחינת סוחר, כמו שפרש רש"י על פסוק (הושע י"ב): "כנען בידו" וכו', היינו על – ידי בחינת ריב ומחלקת, בחינת "ויהי ריב" וכו', על – ידי – זה: "והפגעני אז בארץ", על – ידי – זה יש סוחרים ומשא ומתן בעולם; אבל, לעתיד לבוא, שיהיה השלום המפלא בעולם, כמו שכתוב: "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי", אזי יתבטל המשא ומתן, כמו שכתוב (זכריה י"ד): "ולא יהיה כנעני עוד"

^{טז} **ישעיה פרק כה (ח)** בלע המנות לנצח ומחה אדני ה' דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר: (פ)

מצודת דוד – בלע. אז ישחית ויבטל המיתה לעולם: ומחה וכו'. ר"ל ישבית דמעת הבכי. וחרפת עמו יסיר. לא ימצא עוד מי יחרף את ישראל כי לא יהיו עוד גולים בין העכו"ם: מעל כל הארץ. כי כולם ישו בו איש לא נעדר ולא ימצא גולה מהם בכל הארץ ולא יחרפו למי: כי ה' דבר. ובירד לאמת דברו:

^{יז} **נ"ל רמז בפסוק** מחה ה'א דמעה פירוש שמכח שאז ישיגו שה' הוא האלקים כמבואר בתורה ד' אזי לא היה שום דין ועי"ז לא יהיו דמעות.

^{יח} **עיין תיקון כב דף סו.**

^{יט} **תיקוני זהר דף סו**. אבל אומין דעלמא דשקרו ביה, לאו אינון רשימין ביה, אלא בחותמא דשקרא, ואיהו נחש דמליל שקרא על קודשא בריך הוא, ובגנייה אתמר בארמית, שקרא לית לה רגלין, וכך חויה לית ליה רגלין, על גחנך תלך, **ועתיד קודשא בריך הוא למחאה שקרא מעלמא, כמה דאת אמר ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וכו'**, דודאי האי חויה איהו מלאך המות דקטיל לבני נשא, וגרים דמעה, דאיהו אל אחר, ובמאי קטיל בסם המות דיליה, דאיהי גיהנם, ודא איהו סמא"ל:

^כ **זכריה פרק יג (ב)** ויהי ביום ההוא נאם ה' צבאות אכרית את שמות העצבים מן הארץ ולא יזכרו עוד וגם את הנביאים ואת רוח השמא אעביר מן הארץ:

מצודת דוד – אכרית וגו'. ולתוספות ביאור אמר ולא יזכרו עוד: את הנביאים. הם נביאי השקר: רוח הטומאה. הוא יצר הרע: אעביר מן הארץ. ר"ל היצה"ר לא יהיה עוד ולא ימצא עוד מי שינבא שקר כי תמלא הארץ דעה ויכירו השקר:

^{כא} **איוב פרק יד (ד)** מי יתן טהור מטמא לא אחד:

רש"י – מי יתן טהור. מדבר טיפה סרוחה ושכבת זרע שהוא טמא. לא אחד בהם טהור שלא יחטא:

מצודת דוד – מי יתן. וכי אפשר שהנולד מן הטמא יטהר כ"כ עד שיתמיד בכל עת להרחיב לבו בחכמה, והלא אבי ואמי שניהם היו טמאים מעמי הארצות, לא רק האחד להיות זה וזה גורם, כ"א שניהם היו טמאים זה כזה, ומאוד קשה להיות הנולד מהם טהור כ"כ:

^{כב} ביאור מורה"ן בתקפא

^{כג} **עיין שיש"ק ח"ה כב** – ואלו התבות נאמרו במתינות גדול ובדיקת כל תבה מה שאי אפשר לבאר על הפתב.

^{כד} **סוד ההוצאה לפועל** הרמז בשם הויה ואדני-שהם י' בתחילה ויד בסוף עיין בתורה סו אות ב' ועיין זוהר בראשית כו: המבואר הזהרת ר"ע מים מים שרמז לא' שהיא י' ו' י' הרומז לשילוב הויה אדני-הנ"ל עי"ש

^{כה} מתצו - קדש

^{כו} **יחזקאל פרק לו (כה)** וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גליליכם אטהר אתכם:

שם בחי' חשבונות רבים, שהוא עיקר הרע והטומאה כנ"ל, כי הטהרה היא כח בחי' הממוצע בין הקודש והטומאה, שעל ידו ע"י הטהרה נתתקן הטומאה, כמ"ש וטהרתם כמ"ש מכל טומאותיכם. והוא בחי' הבחירה, שהוא ממוצע בין שני דברים.

וזה אין שייך קודם הבריאה, שאז היה כולו אחד. כי באחד אין שייך בחירה שהוא דהיינו הבחירה היא בחי' הטהרה. וכשהוציא הקב"ה את הבריאה מן הכח אל הפועל, אזי נתהווה תיכף בחי' הטהרה דהיינו הבחירה כי רק כשיש שנים דהיינו קודם הבריאה והבריאה אזי שייך בחירה בין זה לזה.

כי כשהוציא מן הכח אל הפועל, היו שני דברים, בחי' האחד והבריאה. ואז שייך בחירה, שהוא בחי' הטהרה, שהוא ממוצע בין האחד, כי היא דהיינו הבריאה עדיין סמוך לו ית' שהוא בחי' קודם הבריאה, ועדיין לא הגיע לחשבונות רבים שהיא הרע והטומאה. אך הוא רשם וסימן על ההשתלשלות, לא שיוכל להשתלשל ויגיע עד שיהיה רע וטומאה.

וע"כ כתוב בזוהר (בראשית דף מח ע"א/ב) ובכמה מקומות) שעיקר אחיזת הטומאה מסיטרא דשמאלא. כי הטהרה מרמזת שיש טומאה [לג]/[לד], והוא סימן שישתלשל עד שיהיה טומאה.

וע"כ אפשר לזכך ולהעלות הטומאה לטהרה, כי היא בעצמה נשתלשלה מטהרה. כמ"ש וטהרתם כמ"ש מכל טומאותיכם. נמצא שעיקר אחיזת הטומאה מבחי' הטהרה שהוא בחי' הבחירה כנ"ל.

והטהרה הוא בחי' שמאל, בחי' (לו)/(לז), בחי' וטהרת את בני לוי (לח)/(לט), ולוי הוא בחי' שמאל כידוע [מ]/[מא] כי לוי לשון נלווה לזולתו. וע"כ עיקר אחיזת הטומאה הוא מבחי' שמאלא,

רש"י – מים טהורים. אכפר עליכם ואעביר טומאותיכם בהיות מי חטאת המעבירין טומאת המת :

כו גס בדפוד"ר וטהרתים, ובתשכט- וטהרתם (כלשון הפסוק)

כח גס בדפוד"ר ותרלד - היא, ומתרלו - הוא

כט בדפוד"ר וטהרתים, ובתשכט וטהרתם (כלשון הפסוק)

ל גס בדפוד"ר ותרלד - היא ומתרלו - הוא

לא בתרלד - שיכול

לכ **זוהר בראשית דף מח.** – ותא חזי הני בריין פגימין אינון מעילא ומתתא, ובגיני כך לא מתדבקן לעילא ולא מתדבקן לתתא, ואלין דכתיב בהו "אשר ברא אלהים לעשות", דלא אשתלימו עילא ותתא, ואי תימא דא רוחין אינון, אמאי לאו (ד"א אשתלימו) לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא, לא אשתלימו לעילא, וכלהו מסטר שמאלא קא אתיין, ומתבסין מעינא דבני נשא, וקיימי לקבלייהו לאבאשא לון, תלת לון כמלאכי השרת, ותלת לון כבני נשא, והא אוקמוה. בתר דאתבריו רוחין, (ד"א ל"ג אטמרו) אשתארו אינון רוחין בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא, כיון דנפק קדושתא דיומא, ולא אשתלימו, נפקו לעלמא ושטאן לכל סטין, ובעיא עלמא לאתנטרא מנייהו, דהא כדין כל סטר שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל אינון דבסטר שמאלא אולין ושטאן בעלמא, ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין, כדין בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקיננו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא בעלמא.

לג עיין זוהר ח"ג מח: וקפ: וח"ב סט: אין טהרה אלא מתוך טומאה

לד **זוהר יתרו דף סט:** – ואמר עזר זכאח חולקיה דמשנה נביאה מהימנא אשרי חלקו של משה שהיה נביא נאמן מה כתיב ביה מה כתוב בו ויזרא מלאך ה' אלי בלבית אש מתוך הסנה פירוש הסנה רומז על הסטרא אחרא שהוא כולו קוצים כסנה, ודאי הוה בגו' הווא קדושה ואתדבק ביה ודאי היה נכלל בתוך אותה הקדושה שהיא הלבית אש ונתדבק בה, דכלא אתדבק דא בדא טהור וטמא כי הכל מתדבק זה בזה טהור וטמא, כי הלא הקליפה מושרשת בקדושה, וגם הקדושה משתמשת ע"י הקליפה להיותה רצועת מרדות והוא צורך גבוה, לכן לית טהור אלא מגו טמא אין טהור יוצא אלא מתוך הטמא, ר"ל ע"י הנהגה הטמאה של הקליפות שבני אדם נענשים על ידם ע"י מתדבקים בני אדם בקדושה. וזרא דא וזהו הסוד מש"כ מי יתן טהור מטמא שפירוש קליפה ומוחא דא בדא סלקא שהקליפה והמוח עולים זה בזה, כי הקליפה מלבשת על המוח שהוא הקדושה, ודא קליפה לא יתעדי ולא יתבר עד זמנא דיקומון מתין מעפרא וקליפה זו המלבשת על הקדושה לא תסור ולא תשבר עד הזמן שיקומו המתים מן העפר, כדין יתבר קליפה ונהירו ונהיר בעלמא בלא סתמו, מגו מוחא או תשבר הקליפה ואור הקדושה יאיר בעולם בלא סתמה והלבשה אלא מתוך המוח עצמו, כי אז יתקן חטאו של אדה"ר שגרם לשליטת החיצונים ומחמת זה היה צורך להסתיר ולהלביש את האור, זכאין אנון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. (כמ"ק ור"ג ומק"מ)

לה גס בדפוד"ר וטהרתים ובתשכט וטהרתם (כלשון הפסוק)

לו עיין זוהר קרח קעו:

לי **זוהר קרח דף קעו:** וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר יודיע יהוה את אשר לו, וסאל אמאי בקר למה דחה את הדבר למחרת בנזק, ועוד ואמאי קדוש למה כתיב "ואת הקדוש והקריב אליו", ולא טהור ולמה לא כתיב זאת הטוהר, ומשיב אלא אינון מטמא דטהור קא אתיין אלא הלויים באים מלך הטוהר, כי מלך הגבורה יטהרו וילבנו הכל, וקדוש כהנא והכהן הוא קדוש, כי הכהנים באים מלך החסד שמקבל השפעת הקדושה מחכמה שלמעלה ממנו הנקראת קדש, וולאמיו של דבר, הטוהר מלך החסד שגבורה, והקדושה מלך הגבורה שגבורה, מאורי אור בערכו, והפרדים שבי"ג בערכו, לכן אמר משה לעדת קרח, בקר מחר בנזק, דכדין כתר דכהנא אתער בעלמא שאז ספירת החסד שבו נאחזים

כי שמאל הוא בחי' הטהרה שמשם עיקר אחיזת הטומאה כנ"ל ועיין תורה פ' חכמה איקרי קדש ובינה שהיא שניה דינין מתערין מינה, וכן אברהם האב הראשון, מדתו חסד, נקרא ימין, ויצחק שני לו, דין ושמאל:

וכל זה היינו בחי' שמאל בחי' טהרה בחי' הבחירה לכלול את השמאל בימין, כדי שיתטהר ולא ח"ו יהפך לטומאה, **שמשם עיקר השתלשלות הטומאה שהוא הרע וההתנגדות בחי' שקר כנ"ל**, כל זה נמשך מבחי' אחר הבריאה, אחר שיצא הבריאה מכח אל הפועל, שאז הי' כביכול שני בחי', דהיינו האחד, והבריאה, וכנ"ל.

נמצא שעיקר אחיזת השקר שהוא^{מב} הטומאה וכו' הוא מחמת הריחוק מאחד כנ"ל, היינו מבחי' אחר הבריאה וכנ"ל:

עתה יבאר כיצד לחזור ולקשור את הנברא לבורא ואת אחר הבריאה לקודם הבריאה כדי לאחות את הקרע והפירוד ולבטל השקר והרע והטומאה.

ומבאר עניין השגחת הש"י עלינו שהיא הדבר הקושר את הנברא והבורא. והשגחתו עלינו תלויה בזה שנהיה ראויים להשגחה ע"י שלא ימצא בנו השקר כאן מדבר בעיקר על הדיבור אבל מזהרנ"ת בלק"ע מוסיף שגם צריך להיות איש אמת מצד המעשים. וכן מבואר בהמשך מהכתוב עיני בנאמני ארץ שהוא הרישא דדובר שקרים. גם מבואר ממה שרבינו פתח את התורה בביאור נזק השקר לעינים שלנו שרמזו בזה לעניין שהשגחתו ית' תלויה בהשגחתו. כי ה' צלך ונוהג עמנו מידה כנגד מדה (ועוד מסביר מרחמנותו פונה עורף למי שאינו ראוי כדי שלא לדונו כחוטא בבית המלך) נמצא לפ"ז דמה שאמר בתחילת התורה שהשקר מזיק לעינים,

הכנים מתעוררת בעולם וכו' ויבאר ויבאר אברהם בנדר) **אִי אֶתוֹן כְּהִנִּי** אם אתם צאים להיות כהנים שהם בחדש, **הָא בִּקְרָה** הרי עתה בנדר שהוא זמן החסד, **פְּלָחוּ עֲבֹדָה דְּבִקְרָה** עבדו את עבודת החסד של הכהנים בנדר. (רמ"ק ומפרשים)

וְכִדִּין ולא יתקיים מש"כ **וְיִוָּדַע** יהו"ה היינו מלך התפארת שבו השם הוי"ה, **אֶת אֲשֶׁר לוֹ, וְאֶת הַקְּדוֹשׁ** ומפרש **אֶת אֲשֶׁר לוֹ** כחוב סתם צלא שם חולק, **דָּא לְיוֹאָה** הס הלוים שהם מלך הגבורה לכן אמר סתם, **וְאֶת הַקְּדוֹשׁ, דָּא כְּהֵנָּא** הם הכהנים שמלך החסד שמקבל השפעת הקדושה מחכמה שלמעלה ממנו שנה שורש הקדושה, **כְּדִין וְהַקְּרִיב** אֵלָיו היינו את הקדוש, **וְלִית מֶאֶן דְּאִבְחִין מְלָה** ואין מי שיבחיין את הדבר בין חסד לגבורה, **אֶלָּא בִּקְרָה** שאז זמן התעוררות החסד שבו שפע הקדושה, וכך אמר להם **אִי תִתְחַזֵּן לְאַשְׁתְּאָרָא בְּסִטְרָ דִּינָא** אם אתם ראוים להשאר בלד הגבורה כשורשכם, **בִּקְרָה לֹא סְבִיל לְכוּ** החסד לא יסבול ולא יקבל את עבודתכם שמלך הגבורה, **דְּהָא לֹא זְמַנִּיה** הוא שהרי אין אז זמנו של הגבורה אלא של החסד, **וְאִי תִתְחַזֵּן לְאַשְׁתְּאָרָא בְּחֶסֶד** ואם אתם ראוים להשתכשך ולהשאר בחסד, **הָא זְמַנִּיה** הוא זמן החסד הוא בנדר, **וְתִשְׁתְּאָרִין גְּבִיָּה וְיִקְבֵּל לְכוּ** ותשאלו בו ויקבל את עבודתכם. (מפרשים)

לח במדבר ח' ו' [וצ"ע לכאורה כוונת רבינו למלאכי ג' ו' וטיהר את בני לוי. ועיין קדושין עא. כשהקב"ה מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר תחילה שנאמר וטיהר את בני לוי וכו']

לט קדושין דף עא. – אמר רבי חמא בר מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר תחילה שנא' (מלאכי ג-ג) "וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי ויזקק אותם כזה וכבסף".

מלאכי פרק ג' (ג) וישוב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזקק אתם כזה וכבסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה:

מצודת דוד וישב מצרף. אמר בלשון הנהוג בבן אדם שהמלאך ההוא ישב כשופט להיות מצרף ומטהר כמו שמצרפין ומטהרין את הכסף מן הסיג והוא יטהר את בני לוי הם הכהני' בני לוי הנגשי' אל ה' אותם יטהר להסיר מהם בווי שם ה' ויזקק אותם כזה וכבסף להיות נקיים מאנשי רשע והם יהיו לה' להגיש לפניו קרבן ותשורה בצדקה כדת ובראיו לא כמו עכשיו שמגישים על המזבח לחם מגואל ומתועב:)

^ב עיין זר שמות יא סוף ע"א

מא זוהר שמות סוף דף יא. וילך איש מבית לוי, דא גבריאל, כמה דאת אמר (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו', מבית לוי, דא כנסת ישראל דאתיא מסטרא דשמאלא, ויקח את בת לוי, דא נשמתא,

נ"ל כי לוי לשון גלויה וכן היו גלוים למשה רבינו ולשון גלויה שייך רק כשיש שנים שאחד גלויה לשני לכן הוא שמאל בחי' שמאל שהוא שני לימין בחי' אור חזר שמחזיר את הכל אל הצדיק שהוא הימין.

עוד עיין תורה מו כל המחלוקת נמשכים מבחי' קורח על אהרן שהם שמאלא וימינא. ובתיקון ל' דף עד. ובמתוק מדבש שם שנפילת קורח היתה בגלל שהיה צריך להתמתק ע"י שימש את אהרן שהוא כהן איש חסד, דהיינו להיות תחתיו ולא עליו, כלשון רבינו שהיה על אהרן כי לא רצה להתבטל להיות תחתיו. ולכן לא נמתק ונפל לדינים קשים.

ועיין זוהר בראשית יז. עה"פ ויהיה רקיע בתוך המים להבדיל בין מים למים – לאפרשא בין מיין עלאין למיין תתאין וע"י מתוק מדבש שאז נבראה המחלוקת כי יום ראשון היה בסוד החסד ויום שני בסוד הגבורה ונעשה מחלוקת בין חסד לגבורה אם להנהיג את העולם בדין גמור או בחסד גמור ומאש המחלוקת נברא הגהנם. ובא התפארת והכריע להנהיג ברחמים ע"ש. וממשיך שם זוהר שזה בחי' מחלוקת קרח על אהרן דהיינו הגבורה על החסד וממעשה בראשית למד משה כיצד להתנהג עם קורח. והוא התפארת נכנס ביניהם והנהיג שיעבדו במקדש ביחוד שקורח ישמש את אהרן ויתמתק ע"י ויתתקן, וכיון שלא רצה עורר אש הגהנם ונפל בו. ע"ש.

הפירוש לעינים שלנו, ולעינים שלו ית', שכיון שלא סובל את השקר לא שייך השגחה על מקום המצאות השקר/מ"ג.

לפי ביאור רבינו כאן נראה שהזוהרת ר"ע דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו היא רק חצי הזהרה אבל שלימות הזהרה היא הפסוק שם שקדם לזה והוא עיני בנאמני ארץ. כי באמת זה המבוקש היא השגחה וזה מכח שאנו משגיחים בו דהיינו נאמני ארץ, והזהרה משקר הוא סור מרע כדי שאפשר שתתקיים ההשגחה.

וע"י השגחת הש"י דהיינו שפונה אלינו במאור פנים, אפי' אחר הפעולה שהוציא הקב"ה מכח אל הפועל, כל הדברים הם באחדות עמו. והרע יונק מהשארית ההשגחה, היינו מאחורי כתפי' כידוע (מ"ד/מ"ה) כי מפנה פניו ממנו ומשפיע לו רק מצד ההכרח לקיימו/מ"ו, והוא רחוק מאחד. וע"י אמת השגחת הש"י עליו, כמ"ש (תהלים קא)/מ"ו עיני בנאמני ארץ. דהיינו הנאמנים בארץ (כי מבחן הנאמנות הוא מתוך הארציות דייקא דהיינו כשיש מניעות) ונאמן הוא איש אמונה ואמונה היא כד אתחבר בה אמת כמבואר בזוהר עיין תורה ז' אות ב'. כי הוא ית' חותמו אמת לכן לא יסבול שקר (עוד גם כיון שאיש אמונה הוא מי שענינו אל הש"י כמבואר בתורה עו שבטחון (דהיינו שלימות האמונה) הוא הסתכלות אליו ית' בבחי' כולם אליך ישברו ע"ש)

וע"י השקר שהוא הרע, מסיר ממנו והשגחת הש"י ועי"ז נעשה פירוד/מ"ח (דהיינו שהסרת ההשגחה מחמת השקר משתי סיבות אחת שהוא ית' לא סובל שקר ועוד ששקר מהותו פירוד כנ"ל לכן מעורר בחי' פירוד), כמ"ש (שם) דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, ואין חיותו אלא מאחורי כתפא.

נמצא מי שהוא רוצה שיהיה אחר הישות והפעולה שהוציא מכח אל הפועל, שיהי' כולו אחד, שיהי' אב ובן כאחד, כמו שהי' מקודם כשהי' בכח כשהבן היה בכח במח האב, (דהיינו חיבור הפך הפירוד הנ"ל), ישמור עצמו משקר בלק"ע הוסיף מוהרנ"ת ותדבר רק אמת ותהיה איש אמת לאמיתו, ועי"ז השגחת הש"י עליו, ואזי כולו אחד :

^{מג} **עיין בראשית רבה פרשה ח פסקה (ה) א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא הה"ד (תהלים פה) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך תעלה אמת מן הארץ הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח. רבנן אמרי לה בשם ר' חנינא בר אידי ורבי פנחס ורבי חלקיה בשם רבי סימון אמר מאד הוא אדם הה"ד וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והנה טוב אדם ר' הונא רבה של צפורין אמר עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו בראו הקב"ה אמר להן מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם:**

צ"ע מה הכוונה כולו שקרים אם זה מהותו א"כ מה תקנתו ואם זו לא מהותו למה אמרו כולו, הרי עכ"פ לעיתים אומר אמת. ולפי דברי רבינו יתבאר היטב כי מהותו של האדם הוא דבר הנפרד ממנו ית' שהרי נברא להמליכו ולקבל שכר כל זה רק מכח היותו וזולתו ית' כי בודאי אין הכוונה שהאדם ימליך את עצמו ולא שהקב"ה ייטיב לעצמו. אלא שזה עיקר שלימות עבודתו והמלכתו לחזור ולאחות את הקרע ומתוך הפירוד להיות דבק בו בתכלית עד שנכלל בו כ"כ עד שמושגי עוה"ז נעשית הקושיא דלקמן למי יתן שכר הרי אין כן נברא כלל, והתירוץ הוא בעצמו השכר עוה"ב.

^{מז} **עיין זוהר חקת קפד.**

^{מח} **זוהר חקת דף קפד. – אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא ועובדא ולסדרא מלין דהינו לקיים מצוות מעשיות וד' חלקי התפלה קרנות פסד"ז ק"ש ועמידה, מאי חשיבו דלהון דצדיקייא ידידי עיקרא דמלה ועובדא, וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין אחרנין, דלא ידעי כל כך:** אלא אלין דלא ידעי עיקרא דעובדא כולי האי, אלא סדורא בעלמא ולא יתיר צלי הכוונה הפנימית, משכין עליהו שפע הלא להם מכח תפלתם הוא משיבו דבתר כתפוי דקודשא בריך הוא, דלא טס באוירא שאין השפע הולך לדת כי הוא צחי' אור חוזר שרואה להסתלק ולעלות חזרה, דשגחו אקרי ולכן נקרא השגחה בעלמא ושפע היוצר הוא רק כלי קיום העולם ולא יותר : דהיינו כי שפע זה הוא צחי' אחרים צאופן שהשפיע הופך פניו מהמקבל ומשפיע לו רק מלד ההכרח לקיימו. ואלין ידידי ומכווני לבא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין, בארץ מיישר בדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון:

^{מז} **לכאורה צ"ע א"כ כיצד מגיע עושר מופלג והטבות לאנשי שקר הרחוקים מהאמת ועיין בזה סוף תורה יז תנינא מבואר שם שמי שאינו ראוי להשגחה דהיינו זה שכאן מבואר שמקבל בבחי' אחר כתפיה אין הכוונה כפשוטו ממש שמקבל רק כדי חיונו אלא שהקב"ה מניח הנהגתו עפ"י הטבע שמתנהג עפ"י הגלגלים בחק הקבוע שנתן בו הקב"ה. וע"כ אפשר שיגיע לו טובה מחמת הנהגת הגלגלים, אבל אין זו השגחה שבה יש שובע, כי שובע הוא רק מהארת פני ה' כמבואר בתורה מז וכיון שהוא בבחי' עורף אינו שבע והוא בבחי' דעת חסרת מה קניית. לכן כל השפע שלו הוא כמו מילוי חסרון בעוד חסרון. וזה בחי' מה שבאר לעיל שהשקר בחי' צמאון.**

^{מז} **תהילים פרק קא (ה) (מלושני) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אתו לא אוכל: (ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הלך בדרך תמים הוא ישרתני: (ז) לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני:**

ר"ק (ז) לא ישב. בשום מינוי ופקידות לא ישב בביתו מי שהוא עושה רמיה, וכן דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. כלומר, לא אוכל לראותו, כל שכן שלא יהיה מיושבי ביתי:

^{מח} **בכת"י שבסוף הספר כתב ועי"ז נעשה פירוד**

ואחרי כל ההקדמה הנ"ל ועל פיה תתבאר הזהרתו של ר"ע לנכנסים לפרדס ההשגות שבעולם היצירה להשיג באצילות. ולפי רבינו היא הזהרה לכל אחד מישראל. כל אחד בפרדס שלו לפי מדרגתו צריך לקשור את הפשט רמז דרש סוד אליו ית' בלא פירוד כלל לדעת שאין עוד מלבדו כלל וכלל ואחר הבריאה כמו קודם הבריאה הכל אחד והפירוד דמיון ושקר, וזה בעיקר ע"י זהירות משקר.

וזה שאמר ר"ע כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור.

שיש טהור הוא בחי' אחר הפעולה, שהוא יש/מט', ואז שייך שם טהור כנ"ל. אם תרצה

שיהי' כמו קודם הפעולה, שהי' בכח, שיהי' אב ובן כאחד. כי הבן תחילה נמצא במח האב ואז הוא רק בכח וכמבואר בנוסח הכת"י. וכן ישראל היו במחשבה תחילה קודם שיצאו לפועל ואז היה הכל אחד הכל טוב וקדש. וכשיצא לפועל התחיל הפירוד, וישות ושקר.

וזהו כשאתם מגיעין לאבני, הוא בחי' אב ובן כחדא עיין בכת"י שם כתב אבן זה כח

האב ובן כחדא כמ"ש התרגום על משם רועה אבן ישראל, שהוא בחי' קודם הבריאה שהי' בכח,

שהי' הכל אחד. **שיש טהור, הוא בחי' אחר הפעולה, שהוא בחי' ישות וטהרה** בחי'

עצמיות שם הבחירה כיצד יבטל עצמיותו או יעשה ממנו עיקר/י, אם תרצו להגיע **שיש טהור**

לאבני דהיינו אם תרצו את הפירוד והישות להחזיר לבחי' אב ובן כחדא/י, אל תאמרו **מים**

מים, כי הוא בחי' שקר כנ"ל. שנאמר **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, כי ע"י**

שקר הוא מסיר מעליו השגחת הש"י (י"ב) והוא נעשה רחוק מאחד/י. אך ע"י אמת, השגחת

הש"י עליו עיין גם תורה ט' ותורה קיב ע"י אמת/י) אזי הש"י מאיר לו לצאת מהחושך. וע"י ההשגחה,

כולו אחד, כמו שהי' קודם הבריאה כנ"ל :

וע"כ שכר עוה"ב עין לא ראתה אלקים זולתיך {ישעיה סד וע' ברכות לד: ה'}, כי מאחר

שיהי' כולו אחד, לא יהי' עין שיראה רק אלקים^י זולתיך^י כי כביכול יחזור לבחי' א"ס שהיה

^{מט} יש מאין היא החכמה בידוע, וכמ"ש איוב כח יב והחכמה מאין תמצא וחכמה היא שמישיג שהוא אין דהיינו שמישיג שאין בכוחו להשיג בחי' כח-מה מה-כוחי, אבל אח"כ כשמתרחק מהאין משתלשל לחכמות חיצוניות שהם הסרטון שעליו נבנה מדות רעות כמבואר בתורה לה. וזה שאמר בתורה מט שיעה"ר ויצה"ט הם מחשבות רעות וטובות. ועיין תורה קצו שענוה דקדושה היא מכח החכמה ועיין ח"מ תקעח שמשוה רבינו זכה לחכמה מכח הענוה.

^י עיין בכת"י שכתב- וזה בחי' **בעצם** השמים לטהור כי הטהרה היא בחי' שנעשה מספר בפני **עצמו** שהוציא אותו מכח אל הפועל. עוד כתב שם בהמשך שע"י השקר מסיר השגחתו ואז הוא רחוק מאחד ואז הוא **בעצמו** בחי' פועל, וזה שא"ל ר"ע (עפ"י גרסת הזוהר) שמא תסכנו בעצמיכם **בעצמיכם** דייקא.

^{נא} עיין בכת"י שם כתב להפך- להמשיך אחדות לתוך הישות (ולעיל בהקדמה הארכנו בזה)

^{נב} ש"י הפך ה"ש זוכה לש"י עולמות

^{נב} בפשטות הכוונה שכיון שרחוק מאחד זו סיבה שיטעה בהשגתו שם בפרדס וזה מה שקרה לאותם שלא יצאו בשלום. אבל נ"ל גם לפרש שבאמת עיקר העניין להיזהר משקר כדי לזכות להשגחה כי בלי השגחה וסיעתא דשמיא אי אפשר לעמוד בנסיון האמונה שם בתוך הפרדס.

^{יד} בתורה ט' כתב שהאמת היא הקב"ה בעצמו וכן בתורה קיב אבל תחילה גם שם כתב ב"פ שחותמו אמת ואע"פ שבעלמא יש חילוק, אבל שם מסתמא הכוונה אחת. אבל כאן שמדובר בהזהרת ר"ע לנכנסים לפרדס וידוע שרק ר"ע יצא בשלום אבל חבריו לא ומבואר בגמ' כיון שהציצו ונפגעו. ואולי אפ"ל כיון שעלו ליצירה והיא בחי' עולם הפוך ראיתי פסחים נ. וב"ב י'. וזה בחי' חותמו אמת חותמו דייקא כמבואר בתורה קמ לגבי הצדיק. שאותו עצמו א"א להשיג אלא ע"י תלמידיו. מסתמא הכוונה לרוב העולם אבל התלמיד המובהק מסתמא כן משיג את רבו (שהרי האחרים לומדים ממנו כמבואר שם וממי הוא ילמד) וזה בחי' ר"ע שיצא בשלום לבדו אבל האחרים היו בבחי' הציץ ונפגע כי למעלה למי שלא ראוי נדמה עולם הפוך. ונ"ל שזה בחי' השליך אמת ארצה כשברא את האדם שזה בחי' שעשה בעוה"ז דוגמא לאמת אבל אינה אותה האמת שלמעלה.

ונ"ל שזה יתבאר לשון הגמ' בחגיגה יד: שכן עזאי הציץ ומת ובן זומא הציץ ונפגע וכן איתא בבבאריז"ל לגבי הבל ובתקוני זוהר קב. לגבי אדה"ר. ואולי כיון שרק בנחתם מתגלה האמת אבל בחותם עצמו נראה הפוך נראה שקר למי שלא ראוי. ועיין תורה פב תנינא שזה בחי' ותחשכנה עיניהם מראות. ובזה יתבאר לשון המקרא ונתתי פני באיש הזה שהוא עונש ולכאורה קשה הרי בתורה מז ועוד מבאר שכל הטוב והשובע וההסתפקות היא מהארת פני הש"י, וכיצד מתהפך להיות עונש. ונ"ל החילוק כי פנים הם אמת כמבואר בתורה קצב והארת פנים היא הארה לפי מדה שיכול לסבול, אבל נתתי פני באיש הכוונה שמגלה לו את כל האמת שלו אזי תופס גודל הפגם שעשה בחטאו ומיד מת. ועיין כעין זה בתורה צח נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות. שהצדיק נתן לו לראות הפגם בעיני צדיק ומוזה מת כשנתגלה לו עצם הפגם.

^{יה} ברכות דף לד: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לת"ח ולמהנה ת"ח מנכסיו, אבל תלמידי חכמים עצמן {ישעיה סד-ג} "עין לא ראתה אלהים זולתיך יעשה למחכה לו". ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא "עין לא ראתה אלהים זולתיך". ופליגא דשמואל

קודם הבריאה שאין עוד מלבדו ועיין בכת"י וזה לשונו – וזה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מהמת זה זוכים לטוב הגנוז מחמת פעלת לחוסים בך שהוא הוציא אותם מכח אל הפועל ומחמת הפעולה נתהווה ונשתלשל הנגדיית כנ"ל וזה נגד בני אדם ואלו היראים בחרו בטוב ולא ברע מחמת זה נכללו כאחד בטוב וזוכים לרב טוב הצפון הצפון דייקא כי באחד שהוא הטוב אין שני שישג אותו דהיינו שהיראים הבוחרים בטוב וחוסים בו ית' גם אחרי שיצאו מכח לפועל ונכללו באחד זוכים לרב טוב הצפון שנקרא צפון כיון שנכללו בו באחדותו אין שני שישג אותו :

רבינו מקשה כאן קושיא שבפשטות היא עולה כאן כיון שמדבר על שכר עוה"ב שיהיה כשתחזור הבריאה לבחי' אחד ויכללו הנאצלים במאציל, וממילא קשה א"כ מי יקבל שכר וכיצד יהיה חילוק בין אחד לשני. וצריך להבין עומק הקושיא גדול יותר כיון שכל הבריאה היתה כדי שתתגלה מדת טובו ית' נמצא שכל ששת אלפי עולם המעשה שבו היו בורא ונברא כל א"ס ההטבות שהטיב עם הנבראים עדיין אין זה עיקר המכוון אלא דייקא האלף השביעי/יח' שבו עיקר השכר ובו עיקר התגלות ההטבה, ואם יחזור הבריאה להכלל בו ית' שוב נפל פיתא בבירא. שהרי זה כמיטיב לעצמו כי אין זולתו להיטיב עימו ועוד שהרי כל ימי עוה"ז שנעלם מאיתנו, היו כדי שלבסוף נקבל שכר, כל אחד כפי שהתאמץ לגלות אותו בתוך החושך דייקא, וא"כ כשהכל יחזור לאחד אפילו אם נקבל שכר איזה חילוק יהיה בין אחד לשני.

ונ"ל שקושיא זו היא עומק כל התורה הזו וכבר בתחילה היתה צריכה להתעורר. והיא עניין האב"ן שעליו דובר כבר בהתחלה דהיינו אב וכן ולא רק אב לבד/יט'. והיא עומק העניין שזכר לעיל בעניין הריח שבין מים עליונים למים תחתונים שנחלקו בו אמוראים בחגיגה טו. בסוגית הנכנסים לפרדס שעליה בנויה תורה זו. וזה סוד הפרסא שמבואר בזוהר בראשית כו: ובסוף תיקון מ' העוסקים בסוגיא זו כנ"ל שמים מים רומז למים עליונים ותחתונים הנ"ל, והם רמוזים בו' י' י' שבוייצר את האדם דהיינו שהם צורת א' שהיא י' ו' בנייהם הרומז לפרסא שבין מים למים, ומבואר בעבודת הקדש/י' שאין הכוונה לריוח שביניהם אלא באיזה אופן הם מחוברים. (ועיין בזה עוד בהקדמה לתורה)

ואמר אז, שגם יש בזה קושיא מה שא"ל להבין, כי א"כ איך יהי' חילוק השכר לכ"א וא' לפי מדריגתו, ולפי עבודתו ויגיעתו בזה העולם בשביל הש"י, כי בוודאי גם בהסוף האחרון לא יהיו כולם שווים, ומאחר שיהי' כולו אחד איך שייך חילוק בין א' לחבירו לפי מדריגתו [סב]. אך יש בזה סוד שא"ל להבינו, והדברים עתיקים לשון הגמ' פסחים קט. מאי למכסה עתיק (יומין) זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי נינהו סתרי תורה ואיכא דאמרי זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין :

ועיין בהקדמה מה שבארנו שהשכר עוה"ב שמדבר ממנו נראה שהוא בבחי' חלל הפנוי שם היש והאין כלולים זה בזה כחומות והיכלות של מים במים, ודייקא הוא עולם האמת, אמת שהיא הפוכה מהאמת שהשליך ארצה

דאמר שמואל אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, שנאמר (דברים טו-יא) "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ". וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא לבעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים "עין לא ראתה אלהים זולתך". ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר (ישעיה נז-יט) "שלום שלום לרחוק ולקרוב", לרחוק ברישא והדר לקרוב. ורבי יוחנן אמר לך מאי רחוק? שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא, ומאי קרוב? שהיה קרוב לדבר עבירה ונתרחק ממנו השתא. מאי עין לא ראתה? אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. רבי שמואל בר נחמני אמר זה עדן שלא שלטה בו עין כל בריה, שמא תאמר אדם הראשון היכן היה? בגן, ושמא תאמר הוא גן הוא עדן? תלמוד לומר (בראשית ב-י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, גן אחד ועדן אחד: (עיין בזה תורה רפ)

^{יב} בתשכס - אלהים

^{יג} בדפ"ר כאן נגמרת התורה ומתחיל כאן תורה קלו קלט ואחריה תורה נג ואחריה תורה נב

^{יד} לאו דווקא אלף שביעי אלא כל אחד שעולה מקומו בג"ע לקבל שכרו. ומדנקט עוה"ב ולא לעתיד לבוא לכאורה משמע שאפילו מדובר במה שצדיקים גדולים יכולים להשיג בעוה"ז כמבואר בע"ח החילוק ביניהם נתבאר בריש ביאוריני לתורה ד'

^{טו} אע"פ שאב הכוונה כשהבין במחוץ בבחי' בכח, בכח לא סותר כלל אחד כיון שעדיין לא יצא כלל מבחי' בכח אינו נספר כלל.

^ס ספר עבודת הקודש - ח"ד פ"ו - עדין בן זומא מבחוץ חוץ מיישוב הדעת הנכון שדרש בן שהרי מרחפת לא במקום הבדלה היא כתובה ובשביל שנפגע אמר כן, או שעדיין לא נכנס בסוד הדבר כראוי. ואמנם שאר החכמים לא נחלקו בשעור מה בין מים העליונים למים התחתונים שהכל מודים שאין ביניהם מקום פנוי, אלא שכל אחד נתכוון להפליג בדקות הדבקות והאחדות שכן הדבר באמת שאין שם מקום פנוי והכל דבק זה בזה מקשה (ואחת) כשלהבת הקשורה בגחלת. ואמנם בכל השעורין אי אפשר שלא יהיה שם ריוח כל שהוא בינתים, וזה לא להבדיל חס ושלום כי אם להודיע שלצורך התולדות והקיום מן הראוי להיות כן, ואם היה הכל מים במים אי אפשר הקיום בזה כמו שכתבתי, ולזה נבדלו ונברו אלו לעצמן ואלו לעצמן בטפה שהוגלדה באמצען ונחלקו המים לשאת ענף ולעשות פרי ובזה צדק ושלום נשקו וזה הוא הייחוד השלם:

^{סא} גם בתרלד - שגם יש בזה, ומתירו - שגם בזה יש

^{סב} לכאורה צ"ע עד שמקשה על חילוק שכר בין אחד לחבירו ששניהם הם זולתו ית' יש להקשות יותר איך שייך מציאות של זולתו כלל אם הכל אחד. ונראה שרומז לסוד מלכות דא"ס שהיא שרש נשמת ישראל עיין שערי הלשם ח"ב יב גלות השכינה.

לעולם השקר לכן בעולם השקר רק חותמו אמת. הגה – ולא נראה אלא שהשקר הוא בעולם העקודים שם האור והכלים כלולים. אבל המשותף שאין לנו השגה בזה כלל כמ"ש עין לא ראתה זולתך.

(שייך לעיל) ובשביל זה השקר מוזיק לעינים בתחילת התורה דיבר שמזיק לעינים שלנו וכאן מבאר שמזיק לעיני הש"י שיהיו משגיחות עלינו, **כי ע"י השקר מסלק השגחת עיני הש"י ופוגם בעינים שהם בחי' השגחה כנ"ל.**

כי השקר נמשך מריחוק מאחד שמשם עיקר אחיזת הטומאה שהוא הרע שהוא השקר כנ"ל ומחמת זה בעצמו פוגם ע"י שקר בהשגחה ומסלק השגחת הש"י מעליו. כי ע"י השגחת הש"י הכל אחד אחר הבריאה כמו קודם הבריאה. וע"י השקר פוגם באחד כי השקר רחוק מאחד כנ"ל ע"כ מסלק ההשגחה ע"י השקר ומפריד ח"ו אחר הבריאה מקודם הבריאה שמשם עיקר אחיזת הטומאה כנ"ל. אבל ע"י אמת שהוא בחי' כולו אחד כולו טוב

[שייך לדף ט.]

ע"ז ממשיך השגחת הש"י ואז הכל אחד כי ע"י ההשגחה נכלל אחר הבריאה בקודם הבריאה כנ"ל/ס^ג. וזהו אר"ע וכו' כנ"ל; ובזה מקושר המאמר הזה היטב תחילתו בסופו וסופו בתחילתו וכן באמציעותו^{סד}, והבן היטב [ס"ה/ס"ו];

עד כאן ביאור חברותא לתורה נא

[כתב יד רבינו ז"ל תורה נא]

[מוגה פ"א עפ"י תשכט]

הערת מזהרנ"ת – זה מצאתי מכתיבת ידו הקדושה מהתורה אר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור הנדפס בסי' נ"א אך לא מצאתי ההתחלה ומה שמצאתי העתקתי וזהו –

(כי אם אין טומאה אין צריך טהרה כי אל טומאה שייך טהרה כ"ש וטהרתם מכל טומאותיכם ודרך הטהרה יכולה לתקן את עצמה והטומאה שהיא השקר היא מחמת הריחוק מאחד כי עיקר הרע הוא מחמת הריחוק מאחד כי הרע הוא נגדיות הוא נגד רצונו של אדם ונגדיות אין שייך באחד אלא בשנים שאחד מתנגד לשני אבל באחד אין שייך נגדיות נמצא שאחד הוא טוב וזה שאמרו חז"ל **ביום ההוא יהי' ה' אחד** אטו האידנא לאו הוא אחד אלא לעתיד כולא הטוב עיין שם ואחד הוא אמת כי אמת הוא אחד למשל כשאומרים על כסף שהוא כסף הוא אמת והשקר הם רבים כי כשאומרים על כסף שהוא זהב הוא שקר גם כשאומרים שהוא נחושת הוא שקר גם כשאומרים עליו שאר דברים זה כולו שקר נמצא שהאמת הוא אחד והוא טוב ובשביל זה שפת אמת תכון לעתיד כי אז יהי' ה' אחד ואז יתבטל הרע היינו ההתנגדיית כ"ש לא ירעו ולא ישחיתו וכו' וגר זאב עם (גדי) [כבש] וזה בחי' מי יתן טהור מטמא הלא אחד כי יומתק הטומאה בשורשה שהיא הטהרה וקודם הבריאה כשהיו ישראל בכח אצל הקב"ה באחדות עם הקב"ה כביכול כמו הבן שהוא בכח אצל האב קודם ההזרעה והוא באחדות עם אביו ואז בוודאי אין רע ואין שקר ואין טומאה ואז כולא טוב וכולא אמת וכולא אחד וכולא קודש כי אפילו טהרה אין שייך כי לשון טהרה שייך כשיש טומאה וכשהוציא את ישראל מכח אל הפועל אזי יצאו מבחי' אחד

^{סג} כנ"ל בביאור הזהרת ר"ע שצריך לכלול שיש טהור באבני אבל בכת"י הלשון להפך לכלול אבני בשיש טהור ועין מזה לעיל בהקדמה לתורה.

^{סד} גפ בתרלד - באמציעותו, ומתורלו - באמציעותו

^{סה} עיין לק"ה שלוחין ג' כט

^{סו} נ"ל שנקט ראש תוך וסוף לרמז לאותיות אמת כמבואר בתורה קיב.

כי נתפסים במנין כי שייך לומר שם שניים והם נחשבים במספר בפני עצמם ומפעולה הזאת שהוא הוציא אל הפועל נעשה הבחירה כי הבחירה שייך בשני דברים ועכשיו שהם שניים אב ובן שייך בחירה וזה בחי' טהור כי הטהרה היא בין הקדושה ובין הטומאה ויכולין לעלות ע"י הטהרה מטומאה לקדושה ע"י שהוא בוחר בטוב וגם ח"ו להיפך להיפך וזה בחי' כעצם השמים לטהר כי הטהרה היא בחי' שנעשה מספר בפני עצמו שהוציא אותנו מכח אל הפועל

ודע שע"י השגחה שהקב"ה משגיח עלינו עי"ז אנחנו באחדות עמו בבחי' כח אבל כשמסיר השגחתו ח"ו היינו ע"י שקר כ"ש דובר שקרים לא יכון לנגד עיני עי"ז האדם יורד לתוך הרע הגמור הרחוק מאמת הרחוק מאחד בתכלית הריחוק וזה בחי' אבני שיש טהור אבן זה בחי' כח אב ובן כחדא כתרוממו משם רועה אבן ישראל ושיש טהור הוא בחי' ישות בחי' פועל ומשם הטהרה שהיא הבחירה ומי שרוצה להגיע ולהמשיך האחדות לתוך הישות שיהי' עכשיו הפעולה כמו קודם הפעולה עצה על זה שישמור עצמו משקר שהוא בחי' מים מים כנ"ל כי ע"י השקר מסיר השגחתו ואז הוא רחוק מאחד ואז הוא בעצמו בחי' פועל וזה שמא תסכנו בעצמיכם בעצמיכם דייקא וזה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מחמת זה זוכים לטוב הגנוז מחמת פעלת לחוסים בך שהוא הוציא אותם מכח אל הפועל ומחמת הפעולה נהווה ונשתלשל הנגדיית כנ"ל וזה נגד בני אדם ואלו היראים בחרו בטוב ולא ברע מחמת זה נכללו באחד בטוב וזוכים לרב טוב הצפון הצפון דייקא כי באחד שהוא הטוב אין שני ששיג אותו.